

Schicht-szappan

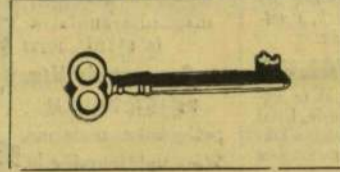
„szarvas“

vagy

„kulcs“

jegygyel

SZÉP

melékkeseteket kaphat mindenki kinek nagy ismeretése van. Tiszteletes, könyvelés, foglalkozás. Küldje be címét U. 20. alatt a következő címre: Anonon Bureau des Merkur Manheim, Baden. Postahők 351.

Világhíru kintüntetett olasz Quargli.

Az első olaszai gépizemű sajágy, mely 1839. évben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postar küldeményt bérletre és utánvételt 3 K 70 fillérért. Nagyobb megrendéseknél a legolcsóbb árak. JOSEF MEIXNER, Olmütz, 10821. Bahnhof.

VASÁRNAPI UJSÁG

15. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 9.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnévkönyv) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12. Csúpan a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnévkönyv): egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postaiak meghatározott viteldíj is csatolandó.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE. 1840—1905.

B AJZA JÓZSEF leányának halálát még akkor is részvétellel jegyezni föl az irodalom, ha nem lett volna maga is kedvelt és jeles írónő, mert a név, melyet viselt, irodalmunk legnemesebb hagyományaira figyelmeztet. S annál élénkebben érezzük a veszteséget, mert most megszűnt dolgozni az a toll, mely évtizedeken át annyi olvasónak szerzett élvezetet s nem fogja üzni játékait az a képzelet, mely annyi tetszetős képet rajzolt sok ezerek lelke elé. S veszteség Beniczkyné Bajza Lenke halála az előkelő fővárosi társadalomra is, melynek egykor ünneplott szépsége s mindig általános kedveltségben és tiszteletben állott szereplője volt s melyben sokat tett arra, hogy a társaság s az irodalom és művészet előkelőségeit közelebb hozza egymáshoz.

nevelte. Apja s ennek barátai környezetében nem csoda, ha az 1840-ben Pesten született kis Lenke már mint gyermek arról álmodott, hogy író lesz. Első kísérleteiről ő maga mondta el egy emlékezésében a következő kedves részleteket: „Tizenkétéves lehettem, — írja, — midőn atyám egy napon ama szobába nyitott, hol én titokban drámákat és novellákat írtam, a mi — mert tanulmányaim rovására történt, — szigorúan meg volt tiltva. Az előttem levő kéziratot már nem volt időm elrejteti, s mint a tetten ért bűnös, lehajtam fejemet, várva a megérdemelt dorgálást. — Mit írsz? — kérde tőlem bátorító hangon, mert láttam, hogy nagyon meg vagyok ijedve.

— Dramát próbáltam írni, — dadogám siró hangon. — Ott kezded, a hol más végezni szokta, — mondá elmosolyodva, — hisz még a helyesírást sem tudod. Ez ellen természetesen tiltakoztam. — Mutasd, — ismétlé, kezét mosolyogva nyújtván ki iratam után. Könyörgésem, hízkeldesem mit sem használt. A papíros percz alatt kezében volt, ide-oda forgatta. — Írósné szeretnél lenni? — kérde elkomolyodva, s leülve hozzám, kezébe vette kezemet. — Félék, hogy ez az óhajítás boldogtalan fog tenni, — mondá sóhajtv. — A nőnek nem ez a hivatása! De ígérj meg egyet és akkor viszont megengedem, hogy irodalmi munkásságodat folytasd.

Főleg azonban mégis mint írónő játszott jelentős szerepet. Meg volt áldva az írói hatás sok adományával, melyek tetszést és népszerűséget szereztek műveinek. Évtizedeken át folyton nagy olvasó kör sereglett köréje, a melynek érdeklődését ébren tudta tartani szorgalmas munkásságával. Úgyesen tudta szóni meséit, volt érzéke az érdekes helyzetek értékesítésére iránt s előadásából nem hiányzott az élénkség; a közönségnek kedvére való gyöngéd érzéseket rajzolt s szereplő alakjai iránt rokonszenvet tudott kelteni. Általában regényei egy gyöngéd, lágy és nemes érzésű lélek kifolyásai voltak. Termékenysége regényiróink közül csak Jókai és Jósika múlják fölül. «Regényei — írja róla Rákosi Jenő — a legszeleesebb rétegek olvasókedvét táplálták országsszerte. Kedveltségével és kelendőségével lépést tartott az író munkaképe és termékenysége. A halhatatlanságra alkotásai nem pályáztak, de nevét és érdemét az irodalomtörténet el nem hanyagolhatja. Érdeme pedig abban áll, hogy a szellemi napitápláléknak, az olvasók sokasága állandó szükségének hosszú időn át igen nagy szolgálatot tett.»

Mint Bajza Józsefnek s Csajághy Juliának, Vörösmarty sógorójának leánya, Bajza Lenke születésétől fogva irodalmi légkörben nevelkedett. Atyja nemcsak jeles költő, bátor kritikus és irodalmi vezető ember volt, hanem gyöngéd lelkű s meleg szívu családapa is, a ki gyermekeit szeretettel és igazi apai gondoskodással

Adala fényképe után.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlunkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártsunk, használjuk a Pílules Apollo-t, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva. E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságos emésztést elcsalhatatlanná és biztosítja rövid idő alatt kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tülka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üvegcséje ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvételt K 6.75.

10880 J. Ratié, Pharmocien, 5 Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.

Ausztria-Magyarországban: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.

A LEGKELEMELENEBB BAJOK
GYÓGYSZERE

1/2 perc alatt hat.

FEJFÁJÁS, NÁTHA, MIGRAIN, KÁBULTSÁG ellen.

ANTIDOL

FEJFÁJÁS, NÁTHA, AMAMOR ÜTÖBÁJA, SZÉDÜLÉS ellen.

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

és a készítőnél „Laboratorium Debreczen“ Debreczenben.

Hirdetések elfogadtnak a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Mindenütt, minden gyógyszertárban kapható. A hátsó és az udon nélkülöshetetlen szemek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségekben, mint fejfájás, gyomorégés, szárazkedv, arkapadlás, túlságos étvágy, gyomorégés, étvágytalanság, katarhús, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb. Működik mint gőcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb szűkülés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedül törvényileg bejegyzett zöld apaca védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi.

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsam-gyártmányok viszonzatoladása törvényileg tilva van. 10647

Egyedüli valódi BALZSAM «Védangyal» gyógy-tárból THIERRY A. Prgrada-ban, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

RETHY BELA GYÓGYSZERÉSZ

PEMETEFÜZKORKA

BÉKÉSCSABÁN

ÁRA 60 fillér.

MATTONI ERZSÉ-SÓSÜRDŐJE

BET

BUDAPESTEN (BUDÁN)

Meglepő gyógyhatással bír különösen **női bajokban,** továbbá alhasi és általános vérbőségekben, verőcézri pangások esetén máj- és lép-bajokban, aranyérben stb.

Idény április 15-étől szept. végéig.

65 fűrdőszoba; számos kellően berendezett kényelmes vendég-szoba. Vendégül mérsékelt árú ételek és italokkal.

Rendelő orvos: 11003

Dr. POLGÁR EMIL.

Villamos vasuti állomás.

Ha őszül a haja ne használjon másét, mint a „**STELLA**“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerészében, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótator-utca sarkán. 10564

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.

Használja minden hölgy és férfi csak a Mandor soványító-port és vértisztítót. Nem létezik az az éhínségi, teljeskiáltás állapot, melynek csak hat hét letöltése után ne volna eredmény látható, ezért kezeskedem. Ara egy doboz Mandor-pornak 2 korona 80 fillér, étkezési utasítás és orvosi bizonyítványok hozzá ingyen. Mandor Ideál-arcot kérem 1 legoly 1 korona, könyv ingyen hozzá. Utánvétellel házhozvitelt tartás mellett portonmentesen küldi. 10889

Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-kört 2/V. sz. Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz.

Thierry A. Centifolia-kenőese

füjdalomszüntető, puhító, oldó, húzó, gyógyító stb. Legkevesebb postai szűkülés 2 legoly 3 K 60 fillér. Kicsinyben eladásnál a raktárakban 1 K 20 fillér üvegként. Raktár Budapest: Török J. dr. Egger L. I. gyógyszerész; Lugoson Vértés, közvetlen rendelések címzandók: «Schutzengel Apotheke» des A. Thierry in Prgrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Az összeg előzetes beki-
dése esetén a szállitás egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvétellel pótlój is meg-takarítható, így ajánlatosabb az összeg előze-
tesen utalványozni és a megrendelést a szelvé-
nyen eszközölni és a pontos címet megadni.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítőszor gyongéledők, vörösgények és lábhadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 10882

Küldés is. Több mint 3000 orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegben 4 K 2.60, egész literes üvegben 4 K 4.80.

Somatose

HÚS-FEHERJE.

Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-
edző erősítőszor. 10944

Kapható gyógyszerárakban és droguerárakban.

BENICZKYÉNÉ BAJZA LENKE LEÁNYKORI ARCZÉKE.

Györgyi Alajos festménye.

— A legnagyobb örömmel, bármit kíván.
— Igérd meg, hogy mindazt, a mit irsz, nekem kivétel nélkül megmutatod, s hogy bármit mondok is én azokról, jól vagy rosszat, nem fog nehezedre esni.
— Ha férfi volnál, — mondá, miután ezt megígérték neki, — másként beszélnék veled, más tanácsokat adnék, mint a hogy másokat adok fivérének. De nő vagy, s ha egykor csakugyan írónő lennél, úgy hasznát veheted annak, a mit most mondok, ne felejtse el.

— Lélekzetemet visszafojtva hallgattam szavait.
— Az eszme az adomány, a kivétel a művészet mondá ő, — s ha irni akarsz, a főszólyt az alkotásra fektesd. Gondold ki történeted és alakjaidat jól, mielőtt művedhez kezdenél, legyen az szindarab vagy regény, nehogy tévovázás lássék azokon. A ki készülélenül kezd írni, az rendszeren megoldatlanul végzi be művét. Azután ne keress formákat, ne utánozz senkit, s ha vannak kedvencz írói, felejtse el őket, mikor dolgozol. Az ész szava mellett mindig ott legyen munkáidban a szív melegsége. Így mindig és mindenre hatni fogsz... Szivedből beszélsz és szívedhez fogsz szólni.

Ó, a szigorú kritikus, beszélt nekem így, talán előérzetben annak, hogy midőn követhetem tanácsait, akkor ő már nem lesz oldalammal s biztosttani akarta számomra ez irányban a jövőt.
— Azután ne bízd el magad, — folytatólag melegen.
— Ha apró sikereid lennének, szerényen, kitarással igyekezz elnyerni a nagyobakat. A bírálatokból keresd ki mindig a legjavát, a miből tanulhatsz, és mind annak adj hitelt, a mi jó indulattal van írva. A dicséretet pedig csak főleg hídd el, mert kevés ember szokta az igazat szembe megmondani. Nő iránt pedig mindenki tartózkodóbb...

A tanítás, melyet a nagynevű író adott, nagy hasznára vált volna bárkinek, a ki az írói pályára készül s a szerető leány jól emlékezetebe véste. Irodalmi kísérleteit lelkesedéssel folytatta, de első nyilvános lépéseit már nem kísérelte az apa figyelemmel; mikor leánya első munkái megjelentek, Bajza József már akkor elborult elmével haladt sírja felé.

MAGDA.

A vasuti kocsi ablakába
Egy lánynev van belekarcolásza.
«Magda» «Magda»... Mintha csak élne
A vonások, s virágból lennének.

A ki írta — látom a szívemmel,
Tele volt a lelke szerelemmel.
Szerelmemmel, rozsmaring virággal
Elválásuk édes bánatával!...

... És rám borúl lassan, észrevétlen
Én reám is édes emlékképen:
Az a tavasz — messziről is áldom,
A milyen több nem lesz a világon!

Tél az idő, de körültem mintha
Rózsabokros kikelet virítna...
— Magda, Magda, az Isten megáldjon,
Hű szeretőd hamar rád találjon!

Szabolcska Mihály.

ELHALLGAT OLYKOR...

Elhallgat olykor nagy időre ajkam,
Azt hiszitek, már nincs is több dalom.
Pedig csók-lángban, néma bódulatban,
Vagy éjszín gondban, bénán, mozdulatlan,
Dalt dalra én ép akkor álmodom.

Mintha szállnának nagy távol felettem
Csodásan zengő vándoradarak,
Dal dalra suhan el a végtelenben
S mezőin üdvnek, gyászna önfeledten
Csak fekszem, fekszem mélán, hallgatag.

S mellemből mintha szívem kiszakadna
És nagy-csodásan szárnyat öltene,
És szállna messze-messze a magasba —
Ah, nem is zeng ott madarak csapatja,
Mind e csodás dal szívem éneke.

Óh, üdvök üdve zeng ott fön a dalban,
Óh, ott a dalban gyászna gyásza sír,
De semmi szó, csak hang, csak tiszta dallam,
Egy-egy titok, nagy, szent, elmondhatatlan,
Nem földi sors már, se bölcső, se sír.

Lázás rajongás és csüggedt sirlamak,
Örök csalódás és örök remény —
Minden áldása, átka önmagamnak
Azok a dalok, a mik elshuhannak
A hallgatásnak szent, nagy idején.

Telekes Béla.

BÖHM PÁL.

1839—1905.

Münchenben 67 éves korában, március 29-én meghalt egy régen ott élt magyar festő, ki évek óta visszavonult, a társaságot nem kereste, a művészekkel és a nyilvánossággal összeköttetése nem volt. Honfitársait azonban a legnagyobb szíveséggel fogadta. Ezek el is látogattak az öreg üröz, a kiben egykedvű, nyugodt természetével mellett is mindig volt magyaros tűz és jóízűség. Már évek óta kiszakadt a müncheni művészvilágból s Budapesttel is csak olykor, nagy ritkán érintkezett a Mücsarnok útján. Rég ideje annak, hogy ott Böhm Páltól képet állítottak ki. Néhány festményét megvették a Nemzeti Múzeum számára. Magánosok birtokában is elég van belőlük itthon. A legtöbb azonban külföldön kelt el.

Böhm Pál magyar dolgokat festett, életképeket, népies alakokat, magyar alföldi tájakat. Rendszeresen soha sem tanult festeni. Akadémikus, részletes, tiszta rajza is az önművelődés, megfigyelés és utánzás ösztön eredménye. Nagyváradon, az 1839-iki év legutolsó napjaiban született. Atyja is festegetett cézagtáblákat, plafonokat. A fiú az iskolában nem igen bírt haladni, bogarászott, pillangászott, s utóljára is

hogy pályát válasszon, rézműves inas lett. E közben öntött a diákok számára ólom ágyúcskákat, csinált rakétát és festett táblákat korcsmai ajtóra, gyógyszertárra. Próbált arcképeket is, de nem sokra ment vele. Egy darabig, mint színházi festő foglalkozott és járt ide-oda az országban. De sokáig nem bírta magát elszánni, hogy egy határozott irányban fejlesztesse tehetségét s czélt tűzön törekvései elé. Budapestben, mikor már néhány életképét figyelmesen megnézték a váci-utcazi kirakatokban, Böhm Pált mint régiségkedvelőt ismerték. Az 1870—71-iki években a Krisztinavárosban, a várhegy alján lakott első nejével, egy szép aradi asszonnyal. Az a kis kerti ház tele volt ócska fegyverekkel, antik butorokkal, régi szönyegekkel, himzésekkel, csipkével, bronz-tárgyakkal. Cserélt-berélt és e mellett festett.

Ide-oda járása közben, ha festővel találkozhatott, figyelte nála a festés technikáját. A hatvanas évek közepén eljutott Bécsbe is, a hol képtárakban másolatot, s alkalmasint ez volt első rendszeres tanulása. Onnan Aradra visszamenve, már komolyabban vette a festést, a mennyiben sokat festett: arcképet, oltárképet, életképet. Határozott festői tehetsége kezdett érvényre jutni. A rajz mindig erős oldala volt. Voltak, a kik tanulni óhajtottak tőle. Ezek közé tartozott a szegény Paál László, a ki később Párisban ifjan, elborult elmével halt meg, hátrahagyva szebbnél-szebb tájképeket.

Böhm gyorsan dolgozott. Nagyobb tanulmányokat nem tett, vázlatait könnyen rajzolta. Némely festményén a tájképi rész érdekesebb a figurálisnál. Budapesti időzése alatt festett sok apró képen gyakorolta magát a nélkül, hogy mestere lett volna. Egy nagyobb képét, a «Vihar»-t Gorove István akkori kereskedelmi miniszter vette meg s mivel az állami 600 forintos ösztöndíjat is elnyerte, 1871-ben Münchenbe ment. A bajor festők, Knaus, Vautier, Defregger, stb. képei szembeütő hatással voltak rá, de a műárosok magyar életképeket kívántak tőle, mint különlegességet. A müncheni magyar művész-koloniának mindig tisztességes hire volt; Munkácsy düszeldorfi ünneplésének hire, a negyvenes években jó magyar életképeket festő Pettenkoffen kelendőse a műárosok üzleti figyelmét Böhm felé is terelte. Kezdetben többször haza jött anyagért. Vázlatokat gyűjtött a Tisza vidékén, és aztán visszatért müncheni műterembe.

Magyar életképeiből számosat olajnyomásban sokszorosítottak. Nagy kár, hogy az ambíziók tüze nem mindig lobogott benne. Képei közül nem egy idegen múzeumokba került. A «Tiszaparti halász család» a kölni, a «Lótolvaj» pedig a manchesteri múzeum vásárolta meg. Más képei Franciaországba, Angliába kerültek.

Már évek hosszú sora óta alig találkozunk Böhmekkel kiállításainkon. Nem is igen dolgozott már, csak készült, hogy majd fest valami jó. Inkább eljárt halászni s órákat töltött horgászással, és az a sajátja s az ösztönös kedv lepte meg, hogy a halak minél több fajtát fesse le, még a pikkelyeket is pontosan. Olyan halpaprikást enni, mint Böhm asztalánál Münchenben, széles Magyarországon sem mindenütt lehet.

Özvegye és egy felnőtt fia gyászolja. De a müncheni magyarok és az ottani festők is meggyászolták és koszorúkkal, megilletődött szívvel kísérték a város közepén levő Ziebland-strassei temetőben ázott sírjába. Magyar szó hangzott búcsúzóknak és a családon kívül a müncheni magyar egyesület, a magyar segélyező-egylet, az országos magyar képzőművészeti társulat, a magyar művészifjúság is koszorúkkal járult az utolsó út gyászpompájához.

A jeles művésztől három életképet közlünk önmaga rajzolta arcképe mellett.

EMLÉKEIM A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL.

1847—1850.

(Folytatás.)

Irtá Fanghné Gyűjtő Izabella.

III.

A vihar előjelei.

Alig hogy Szebenbe megérkeztünk, betopant az én József barátom. Rendesen mosolygó arca most komoly volt és ünnepélyes.

— Bátyám, — szóló apámhoz, — követségekben jövök a fiuktól. Nagyon kérnek mindkettőtököt, ne zárjátok el [továbbra is a házatokat előlük. Nagy dolgok vannak készülöben az országban, komoly dolgokban akarunk veled tanácskozni, ezek felől a véleményed hallani.

Saját rajza 1888-ból.

BÖHM PÁL.

Aztán nevetek említett, szavakat, a melyeket eddig még nem hallottam, de a melyek első hallásra megakadtak a fejemben.

Kossuth, Széchenyi, Wesselényi, országgyűlés, alkotmány, függetlenség, miniszterium, unió, stb.

S a legközelebbi esték egyikén a fiuk meg is jelentek. Komolyabbak, ünnepelesebbek voltak, mint azelőtt és eljöttek gyakran, majdnem minden nap. De míg azelőtt zenével, vídám társalgással töltötték az időt s ha anyámnak egy pár barátójé is eljött, zongoraszonál tánczra is perdültek, most komolyabbá vált a társalgás, melyben azok a már említett nevek, kifejezések mind sűrűbben ismétlődtek.

Én alig vártam, hogy egy percze félrevonhassak a barátommal s megkérdezzem tőle azoknak a jelentőségét.

Ó aztán megmagyarázta nekem, hogy mi magyarok nem vagyunk megelégedve az országunk dolgával, hogy jeles hazafiak annak a javításán fáradoznak s ebben az egész nemzet segítségére számítanak. A legbuzgóbb ezekben a dolgokban Kossuth Lajos, benne van a hazafordulás. Adott is nekem egy újságból kivágott Kossuth-képet, a melyet mama rögtön elvett tőlem s az imakönyvébe tette. «Nem gyermekkébe való» mondta.

Hanem az ifjak közül ketten hiányoztak. A szász Bruckenthal s az oláh Pencs. Ez az utóbbi, a ki végtelen ragaszkodással volt mindig az apámhoz, könnyes szemmel, ünnepelesen búcsúzott el a házunktól, azt mondvá, hogy mint oláh vagy a magyaroknak, vagy saját véreinek kellene, hogy árulójjá legyen, okosabb hát, ha mindentől távol tartja magát.

A többiek aztán hírlapok olvasásával, az ezekből olvasottak megvitásával töltötték az időt. Közben egy-egy kézzel írott iv járt körül, melyben titkos dolgok lehettek följegyezve, mert fontos arczsal, halk hangon tárgyalták azokat.

Szórakozásul hazafias verseket olvastak fel. Kiváltképen Petőfi volt nagyon a napirenden, kinek egy díszes kiadását el is hozták mamának tiszteletül jelöl a fiuk. Mert ő volt a lelke ezeknek az összejöveteleknek, részt vett mindenben, lelkesítőleg, buzdítóan. Petőfi verseit

szavaltá szépen, maga is lelkesedve s másokat lelkesítve.

A mint jobban belehaladtunk a télbe, a viták mind élénkebbek lettek, a hangulat mind lelkesebb. Beszéltek a Franciaországban kiütött forradalomról, hogy ottan elűzték trónjáról Lajos Fülöp királyt és kikiáltották a republikát.

Erre az a kérdés került szönyegre, mi lenne jobb nálunk is, respublika, vagy királyság, de alkotmányossal? Gyakran igen heves viták keletkeztek erről a kérdésről. Anyám, mint heves-
véru, lelkes honleány a respublika mellett szavazott, vele tartott az ifjak vérmesebb része, míg a higgadtabbak apámmal az alkotmányos királyságot pártolták.

Én mindezeket a dolgokat végighallgattam s szoba egy félreeső zugából, a hol csendesen, figyelve üldögéltem mindaddig, a míg feküdni nem küldtek s mivel a vitaközös hevében erről néha megfeledkeztem, néha egész a vendégek eltávozásáig ott maradtam. Így a hallottak mélyen bevésődtek lelkembe, sokat meg is érttettem belőlük, már a mennyit gyermekésszel lehetett, a többit pedig megmagyarázta nekem az én József barátom.

Hanem ezek az összejövetelek kezdtek szemet szúrni a kedves szász atyafiaknak. Lakásunk a nagy piacpon volt, tehát nagyon kiteve a kémlő tekinteteknek. Épen a nappali szobánk alatt egy jámbor német cukrásznak volt a boltja. A mint székel szobalányunk, Anikó elmondta, esténkint a bolt mindig tele volt szász urakkal, a kik figyelemmel kísérték, kik, mikor jönnek hozzánk, mikor távoznak onnan.

A márciusi napok beálltával a kémrendszer még fokozódott. Az első napsugár láttára kirakták az utcára a székeket, asztalokat, napestig ott ögyelgetek s minden lépésünket megfigyelték. Kivált a szász ifjúság nagyreményű tagjai tüntették ki magukat ebben a tekintetben, még jegyzéket is irtak járásunk-kelésünkrol, ott volt előltük az asztalon a papír és plajbász, s egész nyíltan jegyezgettek reá.

Ebben az időben gyakran jártunk az Orsolya-zárdába anyámmal, a ki a gyönyörűen kézimunkázó nővérekkel pompás uralterítőt himeztetett elhalt kis öcsém emlékére a szebeni református templom számára. (Vajjon megvan-e még? Kék bársony alapon ezüst szőlőfürtök, levelek, arany kalászok, név és évszám.) Ezek a séták is gyanusok voltak a circumspectus szászok előtt és mindig kísérték szerettek nekünk, egy-egy szász junker személyében, a ki illő távolságban követte lépteinket. Mama kezdetben boszankodott, de jobbnak látta szová sem tenni a dolgot, később megszokta s csak mosolygott rajta.

IV.

1849 március 15-ike.

Egy napon József barátom fontos képpel állított be hozzánk. Bethlen Olivértól jött, azzal az izenettel, hogy nevezetes közleni valói vannak, de mivel a mi lakásunk kémekkel van körülvéve, estére magához kérti apámat; ott lesznek a magyarok mindnyáján.

Apám nyolcz óra tájban el is ment, mama engem feküdni küldött, ő maga pedig izgatottan sétált végig a szobákban, néha mikor mellettem elment, megnézte, alszom-e már? Nem aludtam, nem tudtam aludni, magam is olyan izgatott voltam. Hogy miért? alig tudtam volna megmondani, csak azt éreztem, hogy nagy dolgok vannak készülöben. A szívem olyan erősen dobogott és olykor-olykor szerettem volna felkiáltani:

— Mamám, édes mamám! Szólj hozzám, beszélj velem!

De nem mertem, félttem, hogy megszid, hogy nem alszom s tettem magamat, mintha aludnám.

Éjjél táján hazajött apám. Roppant izgatott, lelkes hangulatban volt, hévvel ölelte meg anyámat és könnyek közt, nevetve beszélt:

— Megvan, megtörtént! Bécsben is kiűtött a forradalom, a párisi példa követőkre talált. Pest sem maradt hátra, ott is kikiáltották, hogy: «Egyenlőség, testvériség szabadság!» Megirták, ki is nyomtatták rögtön a tizenkét pontot, melyekben a nemzet kívánságai ki vannak fejezve. Az egyik nekünk szól. Erdély nem lesz többé külön terület, mellőzött mostohatestvér, hanem egyesül Nagy-Magyarországgal: az uniót kiáltották.

— Oh, hála Istennek! — fohászzkodott anyám.

— Petőfi nagyszerű verset irt ez alkalomra, el is szavalta az összesereglett népnek és óriási lelkesedést keltett vele. Azt szavalja ma a házában minden honfi, honleány, hogy: «Talpra magyar, hí a haza.»

Aztán látva, hogy felültem az ágyamban, odajöttek mindketten, leültek hozzám és ott beszélt apám tovább sok érdekes dolgot.

— Szabad ország gyermeke leszel, kis leányom, — szólt és összevissza csókolt.

— Mindez Pesten márczius 15-én történt. Mi persze csak ma tudtuk meg, — mondta apám.

(Akkor még nem volt telefon, telegráf, a vasút is csak Pesttől Szolnokig czammogott nagy lassan s a posta csak későre, harmadnapra hozta a híreket.)

Apám aztán elövelt a zsebéből egy gondosan

TISZAPARTI KUNYHÓ.

HALÁSZAT A TISZÁN.

összecsavart kis selyempapírt, kibontotta s kivett belőle egy arasznyi darab szívárványos színű szalagot, melyen csak elmosódva látszóttak a nemzet színei, a vörös, fehér és zöld, és odaadta anyámnak. (Ma is megvan, ereklyeszámba megy az első nemzetiszínű szalag.)

— Ez a nemzeti jelvény, — szólt. — Pár nap múlva lesz szebb is, több is, küldenek Olivérnek Kolozsvárról, itt csak ilyet s csak ezt az egy véget lehetett kapni egy becsületes örmény boltosnál; megvette és felosztotta köztünk.

Anyám elvette, ájtatosan megcsókolta, oda-tartotta nekem is, aztán eltette az imakönyvébe a Kossuth-kép mellé, a hova később még Bem arcképe is került, egy kicsi, zsiros, szurtos kép, valami kalapból kivéve.

Holmi nyomtatott papirokat is szedett elő apám a zsebéből, az egyikről felolvasta a pestiek által szerkesztett tizenkét pontot, a melyekből nem sokat értettem, de sebj — gondoltam, — majd holnap megmagyarázza József. Annál jobban érdekelt a «Talpra magyar,» melynek az első strófája mindjárt meg is maradt a fejemben, a mint felolvasta apám.

— Édes, jó apám, add ide, hadd tanuljam meg! — könyörgtem, látva, hogy összefogja és elteszi a költeményt.

— Majd holnap, kicsi leányom, — felelte. — Most aludjál, mert holnap nagy napunk lesz, pihenni kell.

Másnap, alig hogy felkeltünk, épen reggelenél ültünk, jött ragyogó arcczal József. Sürgetett, igyam meg gyorsan a kávémat, mert

A CZIGÁNY HEGEDŰJE.

ANDERSEN JÁNOS KERESZTÉLY.

jönnek a bácsik és akkorra meg kell tanulni a «Nemzeti dalt.»

Tíz óraker azán ott volt mind, a ki magyar volt Szébenben. Természetesen a czukrásbolt is zsúfolásig megtelt százsz közönséggel s a jámbor németnek a százszok minden ismert fősvényisége mellett szép bevétel lehetett ezen a napon.

Most már nem bánták a mieink, csak annál hangosabban szónokoltak, éljeneztek. Elhatározták, hogy feliratot intéznek a pesti márczius 15-iki bizottsághoz, a melyben együttérzésüknek, odatartozásuknak adnak kifejezést s ezt nyomban meg is cselekedték.

Mikor ezzel készen voltak, az én barátom engem ölebe kapott, feltett egy asztalra, a hol fennállva, lelkesen elszavalta a Nemzeti dalt. Olyan taps, éljenriadalom kerekedett erre, hogy örömiük telhetett benne a kedves százsz atyafiának. Engem kézzel-kézre kaptak, öleltek, csókoltak, a szüleim könnyeztek és én olyan nagyon, olyan kimondhatatlanul boldog voltam!

Olyan sajátságos érzés is az a lelkesedés! Nem tudom, megszállja-e néha még most is a mai kor gyermekét és ugyanaz az érzés-e az, a mely akkor minket eltöltött? Még most, a késő korban is erőt vesz rajtam ez az érzés, ha azokra az időkre gondolok, azokról beszélni hallok, vagy olvasok. Valami lelki felmagasztosulás az, fájó s mégis jóleső, az ember úgy érzi, hogy repülni szeretne s ha már testileg a hideg földhöz van lánczolva, lelkileg száll fel, fel magasabb, tisztultabb régiók felé.

V.

Nemzetiszünet napok.

Mozgalmas napok következtek ezután. Megjött a nemzetiszünet szalag, mamám összegyűjtötte a barátait, aztán kokárdákat készítettek belőle. Addig könyörögtem, a míg nekem is adtak a becses szalagból és gyorsan megtanultam, hogyan kell kokárdát csinálni. A közepébe Magyarország gyönggyel, chenilliával himzett kis czimerét tettük, jelölve, hogy mi Erdélyiek is odatartozunk. Ennek a készítésmódját is hamar megtanultam.

Aztán a nők feltűzték a nemzeti jelvényt a férfiaknak mellük balfelére. «Köszönöm, polgártársnő», «szívesen, polgártárs» járta a feltűzéskor. Ez volt már ekkor a szokásos megszólítás.

A nők is feltűzték a kokárdát, az én gyászruhám is ott díszlett a nemzetiszünet és oly

büszke voltam reá, olyan peczesen lépdeltem a mamám oldalán, ha együtt sétálni mentünk! Most is többnyire az Orsolya-zárdába vitt az utunk. Az urasalterítők már régen kész volt, s átadva a templomnak. Pünkösdkor már arról osztották az Úrvacsorát. Most egyebet dolgoztatott a mamám a nővérekkel. Zászlót himezték nemzetiszünet nehéz selyemre, az egyik oldalán Magyarország czimere aranyból, alatta aranybetűkkel e szó: *Unió*. A másik oldalán lángoló vörös betűkkel:

«Egyenlőség, testvériség, szabadság.»

Ez volt később a Bethlen Olivér híres zászlóaljának a lobogója, ez alatt harcoltak a nagysebenedi magyar ifjak. Vajjon hova lett azután?...

(Folytatása következik.)

ANDERSEN JÁNOS KERESZTÉLY.

1805—1875.

Nálunk is igen sokan vannak, a kiknek kedves gyermekkorai emlékei közé tartoznak azok az órák, melyeket Andersen meséinek olvasásával töltöttek. S ugyanígy áll a dolog a legtöbb nyelven nemzeti; a kis dán nép nagy meseirojának művei ma közkincesi az egész emberiségnek, mely most születése századik évfordulóján kegyelettel emlékezik meg Andersenről.

Andersen élete is oly változatos, fordulatos, gazdag volt, mint meséi. A Dániához tartozó kis Fünen szigetén, Odense városában született. Atyja nagyon szegény cipész-mester volt s korán el is halt, úgy hogy a kis Andersen gyermek- és ifjúkora a legnagyobb nyomorúságban telt el. Jellemző vonás erre a szegénységre, hogy mint maga beszéli, már mint jókora fiú, konfirmációja alkalmával kapott először csizmát. Irodalmi hajlamait azonban már ko-

rán fejlesztette apja, a ki mint a könyveket mesterségénél jobban szerető mesterember, es-ténként családjának felolvasgatta az akkor hí-res dán író, Holberg drámáit s az ezeregy éj meséit, nemkülönben nagyanyja, a ki mint ápolónő, gyakran elvitte a kórházba, a hol a többi ápolónők kísérteteiről és tündérekéről szóló meséket mulattatták. Gyermekkorára fő-elemeiből, nyomorgásából és a képzelet csodás szüleményeiből szövődtek aztán később meséi, melyekben nem egyszer saját kis fiú-kori tapasztalatait s az akkor hallott meséket használta fel művészi alakítása anyagául.

Atyja halála után egy jeles költő hírében állott pap özvegyének házához került s az öreg asszonynak mindenféle könyveket olvas-gatott fel. Itt hallotta először a «költő» szót s látva az asszonynak férje költő-hírveve iránti tiszteletét, elhatározta, hogy maga is költő lesz. Nagyon vonzotta a színház is, melyet ugyan többnyire csak kívülről látott. Kopen-hágába utazott, a hol szép hangja révén szer-zett néhány jószívű pártfogót, a kik énekelni tanították. Később drámai színésznek készült s irodalmi kísérleteit is folytatta, s egy elő-kelő pártfogója közbenjárására állami támog-atásban részesült. Tizenhat éves korában kez-dett középiskolába járni, majd az egyetemre. Mint egyetemi hallgató adta ki első művét, egy fantasztikus szatírá, a mely mindjárt ráterelte a közfigyelmet. Ettől fogva nőttön-nőtt hírne ve s sorsa is egyszerre megjavult. Sokat írt, szin-darabokat, utirajzokat, elbeszéléseket, köl-te-ményeket, regényeket. Sikere mind nagyobb lett, műveit nemesak hazájában olvasták egyre-többben, hanem fordításokban külföldön is.

Legnevezetesebb művei, a melyek nevét leg-messzebb vitték s mindenütt a világon ked-veltté tették, meséi voltak, melyekből az első gyűjteményt 1835-ben adta ki «Mesék gyer-me-kek számára» címmel. Az első kötetet csak-hamar több is követte s mindegyikben meg-vannak a nagy író fényes tulajdonságai: a gyermeki lélek finom megértése, a képzelet szinésége s az előadás egyszerű, naiv bája. Hasonló nagy hatást tett «Képeskönyv képek

Holló Barnabás szoborműve.

A BUDAI KORVIN-TÉRI «LAJOS-KÚT».

A TANGERI ERŐDÖK.

MAROKKÓI KÉPEK. — Sobolegian Gyula amatőr félvétele.

A KIS PIAZ (BAZÁR) TANGERBEN.

nélkül» című elbeszélés-gyűjteménye, míg drámáival sohasem tudott igazi sikert aratni.

Andersen mint aglegény halt meg Kopen-hágában 1875-ben, a gyermekek nagy költőjé-nek soha sem voltak gyermekei. Egy szeren-csétlen ifjúkori szerelem emlékét őrizte halá-láig, titkolva búját még bizalmasai előtt is. Halálakor keblén találták szerelme tárgyától kapott egyetlen levelét, melyet végső akarata szerint elégettek.

A KORVIN-TÉRI LAJOS-KÚT.

Holló Barnabás szoborműve.

A budai Korvin-téren, a kapuczinusok temploma előtt művészi szépségű kútát állították fel. Ezt a kútát egy vagyonos köztisztelőben állott budai pol-gár, *Milacher* Lajos csináltatta. Rőla neveztek el a kútát Lajos-kútnak, s arczképe a kút középső tömör román stílusú oszlopának egyik ablakszerű bemélye-désében látható.

E díszkút történetének tragikus fejezete is van. Mikor kiírták rá a pályázatot, több évvel ezelőtt, egy fiatal szépehetségű szobrász, *Nagy Kálmán* nyerte el a díjat. Már hozzá is fogott a terv nagyban való kiviteléhez, juhokat tanulmányozott, hogy természet után, minél hívebben mintázhassa meg őket. Pályá-terve ugyanis az itatóhoz siető juhokat ábrázolja a juhászszal. Munka közben azonban a művész egy beteg juhtól halálos betegséget kapott s röviddel rá meghalt, mielőtt a kútát teljesen elkészíthette volna. Az új pályázatnál *Holló Barnabás* kapott megbí-zást a Lajos-kútra. A Holló által készített kút román stílusú formákban épült. Középső oszlopán pogánykori magyar vitéz áll, szaruból vizet iszik, s lábainál egy kutya mozdulatára jellemző. A víz az oszlop oldalain kiálló csövekből csorog a felső, kisebb medenczébe s innen az oroszlanfejek száján át jut az alsóba.

AZ 1838-IKI ÁRVIZ IDEJÉBŐL.

Egykorú röpívek.

1838-ban még meglehetősen kezdetleges álla-potban volt a magyar sajtó s nem igen tudta kielégíteni a pesti közönség érdeklődését, mely mennél részletesebb híreket szeretett volna megtudni az árvízről. Ezért élelmes emberek úgy igyekeztek segíteni ezen a hiányn, hogy egyes lapokra nyomtatva az árvízre vonatkozó közleményeket terjesztették a közönség közt. *Szimyei József* nemzeti múzeumi igazgató ör szíveségéből két, gyűjteményében levő ily lap jutott kezünkbe.

Az egyik részletesen elmondja az árvíz ese-ményeit négy hasábon, ezzel a meglehetősen kör-mönfontan fogalmazott címmel: «Borzalmas szerencsétlenséget előadandó legújabb napi törté-net, mely Buda-Pestet, Magyarországnak ezen fővárosát 1838-iki márczius 13-ikán a Duna

elfoglalása által érdeklé.» Az árvíz leírása után egy hat versszakból álló «Ének» is van a lapon, melyből kuriózum kedvéért közöljük az első strófát:

Budapest kellemetes Magyar Honban,
Mint tudva van, volt mindig virágzásban,
A nagy árvíz elpusztítá nagy dühbel,
Házakat rommá döntö nagy erővel.

Látningal e mutatványból, hogy a nagy árvíz a fűzlapotákat nem mosta el a föld színéről.

Egy másik ily lapot «egy embertársait szerető férő» adta ki 1838 márczius 23-ikán, a követ-kezőleg vizsgálta az árvízusjutotta népet:

A Pestiekhez.

Pest városának sebei mikoráig gyógyulhatnak?
Mi a szegénynek és gazdának kötelessége ily veszedelmes történet után?

Nem csuda, hogy a nagy pusztulás első tekinte-ténél a bátrabbak is azt hitték, hogy 60 esztendő sem lesz képes azt helyreírni, a mit 60 óra meg-rontott. — Most minekutána elég időnk volt arra, hogy az egész vesztéseget mélyebben megvizsgál-juk, állapotunk egészen más tekintetet nyert. Ha valaki előre tudunkra adhatta volna, hogy a Duna egyszerre váratlanul két oldalról rohanván a vá-ro-sba, az ezelőtt 63 évvel elért magasságát nem csak még 4 1/2 lábnyival felülhaladni, hanem nap-pokig áradva maradván, több ezer házakat — majd csak nem minden eledelekké s kenyerésütő-kemen-czékkel együtt el fogja pusztítani, és végtére ezen szörnyű romlás egyszersmind Esztergomtól Adonyig a Dunának mindkét oldalán el fog terjedni, akkor azt hittük volna, hogy a népek legalább egy negyede pedig éhen halál által kéntelenítettnek el-veszni. De íme láttuk e nem úgy van, mert a min-denható, a ki bölcsességében jónak találta bennün-keket ily keserves próbára tenni, a megmentő hatal-mat is kegyesen szívünkbe adta. Mi a kiállott ves-zedelemnek nagyságához képest csak kevés fele-barátunk halálát kéntelenítettünk siratni, mert nemesak a templomok, kaszárnyák és más közép-letek, hanem azon uraságoknak, kiknek a sokasá-gtól való elvonulási kedv oly gyakran hányattatik szemökre, pompás lakásaik is mindenkinek kivétel nélkül örömet nyitattak meg; mert ugyanazon előkelők, kik annyiszor elpuhultsággal vádoltattak, két-három éjszakát fáradozatlanul minden utszán keresztül-kasúl éveztek, hogy a megszorultaknak órangyalok granát jelenjenek meg, és hogy a leg-megátokodottabbnak is a Mindenható kegyességét megbizonyítsák. Epen így minden szegénynek táp-láltattak, mert ugyan azok, a kiknek bő dobzódás oly gyakran hanyódott szemekre, az utolsó falatjo-kat az éhséssel megosztották; végtére a magokat jobban bírők számára az eledelek a piacon nem csak bőven, de olesó áron is találhatók.

«Ha tehát — felebarátaim — a legszörnyőbb szerencsétlenségnek és a legkeményebb isteni csa-pásnak közepette azon szent mondas rájunkt bebi-zonyosodott: *segítsetek magatokon és az Isten is fog segíteni rajtatok*, ugy ezen szent mondas még annyival inkább be fog teljesedni ezután midőn a veszélynek vége van és a tavaszi idő kezdődik.»

Marokkó lakosságát megállapítani csak hozzá-vetőleg lehet, mert statisztikai adatok nincsenek. Körülbelül 10—12 millióra becsülhetjük, minthogy az Atlas alján a berber lakosság igen népes s az Atlanti-óceán partján lévő síkságok szintén meglehetősen lakottak. Más vidékek viszont egészen lakatlanok. A lakosság szá-maránya körülbelül ilyenformán oszlik meg az egyes néptörzsek közt: öt millió berber, négy millió arab, 300,000 néger, 150,000 zsidó és 5000 európai. Az arabok leginkább éjszak-nyu-gaton laknak, a berberok az ország egyéb részei-ben; a négerök, zsidók, európaiak főké a vá-ro-sokban. A marokkói arab nyelve körülbelül ugyanaz, mint az algiriaké, csak jobban van keverve spanyol szókkal, különösen a tenger-parton, a mi az andaluziai hatátsnak s a nagy zsidó bevándorlásnak eredménye. A berber nyelv a benszüllötték nyelve s különösen az Atlas-hegységben használatos. A városokban, kivált Tangerben sok spanyol s egy kevés francia és angol szót is hallani. Az ország lakossága leg-inkább mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozik, de ipara is van: szőnyegipar, agyag-munka, bőrkikészítés. (A finom «maroquin»-bőr is innen való.)

A TANGERI NAGY PIA CZ A DÉLI KAPU ELŐTT.

Marokkó legnevezetesebb kikötője Tangier, Gibaltárral szemben. Harmincezer lakosa közt sok az európai. A város, mely félkör alakban, egy mészkőfalán épült, megőrizte már jellegét, amár most már sok európai módra épített ház is emelkedik benne. A mecset, a zsinagóga, a várost körülvevő kertek, a szűk utcák s a tarka tömeg, mely különösen vásár alkalmával gyűlik össze, igen festői látványt nyújt s ezért mindazon utazók, kik Tangierben megfordultak, a legnagyobb elragadtatás hangján irnak róla. Kikötője igen nagy és alkalmas, csak déli része homokos. Itt viszik ki Gibaltárra a juhokat s friss élelmiszereket, itt bonyolódik le az egész kereskedelem, mely főképen állathús, bőr, datolya és viasz kivitelében s angol gyapot-, selyem-, vászonn-, gyarmati árak, cukor-, vas- és acél-árak bevitelében áll.

Tangernek földrajzi fekvése mindenkor nagy fontosságot biztosított. Alapítását a görögök Anteusra vitték vissza és sírját ott mutogatták a város közelében. A rómaiak is felismerték a hely fontosságát s építményeiknek nem egy maradványa látható ott ma is. Bizánc kezében, melyben igen virágzott, a gótok ragadták ki; később Velence kereskedett ott leginkább. Majdnem kétszáz évig 1471—1662. a portugallok birtokában volt, de 1662-ben Katalin infánsnő nászajándékaként átment az angol király, II. Károly birtokába, a ki szabad kikötővé tette és sokat áldozott rá. 1790-ben a spanyolok, 1844-ben a francziák bombázták, de sikertelenül, míg végre ugyanazon esztendő (1844) november 10-ikén létrejött a szerződés Fran-

cziaország és Marokkó között, mely ma is érvényben van.

Németország érdeklődését Marokkó iránt nemcsak az okozza, hogy útját akarja állani Fran-

TANGER A TENGER FELŐL.

cziaország terjeszkedésének, hanem az is, hogy kereskedelmének igen fontos piacza Marokkó. Az utóbbi esztendőben ez a forgalom kissé csökkent, de azért most is jelentős. 1900-ban Németország kivitele Marokkóba 2.066,000 márkára

ment s behozatala 5.160,000 márkára. Ezek a számok jobban megmagyarázzák, mint bármilyen más, hogy miért kellett a német császárnak tengeri útjában a marokkói szabadság mellett sikra szállnia.

EGYVELEG.

* II. Miklós császár szenvedélyes madártojás- és levélbélyeg-gyűjtő. A tojás-gyűjtést már gyermekkorában kezdte, s egy-egy ritka példányért mesés árakat fizet. Levél-bélyeg-gyűjtőmánya, melyet czerkoje-szelői palotájában tartogat, állítólag egész Európában nincs párja.

* Japánban 1901-ig leginkább német könyveket olvastak, ezek után az angol, amerikai, francia és kínai könyvek következtek, de azért mindig nyolcszor annyi német, mint francia könyvet olvastak. Két évvel utóbb már mindenki csak angol könyveket vásárolt, nevezetesen katonai szakmunkákat, míg a német tudományos munkák háttérbe szorultak.

* A francia igazságügyminiszterium hivatalos kiadványai szerint az esküdtek elé került bünetek száma három év óta 29 százalékkal csökkent. Száz vádlott közül 62 nőtlen, 32 házasságban élő vagy elvált férfi volt. Foglalkozásra nézve a vádlottak túlnyomó része a napszámosok és munkások sorából kerül ki, legkevésbé pedig földbirtokosok és állami alkalmazottak közül.

* Kínai névjegyek. A kínai névjegyek egy nagy darab bíborpiros papírból készülnek, melyre

a tulajdonos neve minél nagyobb betűkkel van írva. A rendszerint tízed rétre összehajtott papíros alsó jobb sarkára a következő mondatot szokás írni: «Önhöz nem méltó barátja, ki ön előtt meghajolva kiváló tisztelgetést fejezi ki, vagy pedig: «az ön gyámoltalan kis öcsöce.» Mivel az ily nagy papírra nyomtatott névjegyek nem épen olcsók, a látogatóknak vissza szokták adni, hogy többször is használhassa.

* Az angol udvarnál legutóbb végbement fogadás alkalmával, szakértő gyémántkereskedők s ékszerészek a fogadáson megjelent főrangú hölgyek által viselt ékszerek értékét 288 millió koronára becsülték.

* Az első képes-levelezőlap. Azt beszéli egy londoni újság, hogy a képes-levelezőlapot először a német-francia háborúban használták, és pedig a francziák találmánya. Megtörtént, hogy egy ízben negyvenezer ember szorult egy kis helységbe és ott egy kis papírszületőgéppel ostromolták a kérséssel, mikép juttathatnának hírt távollevő kedveseiknek. Erre az üzlettulajdonos kártyákat készített, melyeken a tábor, a sátrak, az ágyúk voltak feltüntetve s legfölül ez a felírás: «Háború 1870. Az ilyen kártyákat igen elkaphatók és szertekülték. De ezután elaludt az egész eszme a kilencvenes évek elejéig, mikor Ausztriában újra feltűnt és most Angliában kezdi meg világhódító körútját. Eddig azt hitték, hogy Oldenburgban készítették az első levelezőlapot és a németek, miután szintén a porosz-francia háborúban került az első képes levelezőlap forgalomba, maguknak itélik az elsőség dicsőségét.

* A világ egyik legügyesebb lővője Károly portugál király, ki nemcsak a puskát, de a pisztolyt s a revolvert is bámulatos ügyességgel kezeli.

* Izlandban ninesek börtönök. A lakosok oly becsületesek, hogy a házakban lakatokat, keresztvasakat és rezeszek sincsenek. A szigeten ezer esztendő óta, a mint állítják, csak két lopás fordult elő.

TANGER LÁTKÉPE A FELLEGVÁRRAL.

MAROKKÓI KÉPEK. — Schelegian Gyula amateur felvétele.

BÁRÓ WESSELÉNYI MIKLÓS IFJÚSÁGÁBÓL.

A főváros hatósága április 9-én leplezi le az 1838-iki árvíz emlékére készült domborművű emléktáblát, mely báró Wesselényi Miklósnak ez árvízkor tanúsított önfeláldozó és hősiességeit s szereplését örökíti meg a Ferenciek templomának Kossuth Lajos-utcai falán. Ez alkalomból újra felidéződik Wesselényi emléke, nemcsak az ünnepe révén, hanem mert — mint már említettük — most jelent meg a nagy hazafinak eddigelé legterjedelmesebb s legrészletesebb életrajza. A két kötetes nagy munkát dr. Kardos Samu debreczeni ügyvéd írta «Báró Wesselényi Miklós élete és munkái» czim alatt. A mi az adatok bőségét illeti, e könyv mondhatni a teljesség igényével léphet fel, mert szerzője összegyűjtött minden hozzáférhető okiratot, levelet, emlékiratot, áttanulmányozta magának Wesselényinek nagy terjedelmű levelezését, naplóját, a reá vonatkozó irodalmat, úgy hogy az olvasó megtalálhatja benne mindent, a mi Wesselényi egyéniségének s szereplésének megértéséhez szükséges. A szerző igen gyakran beszélte forrásait, nagyobb részleteket közöl belőlük, a mint hogy általában magából a rendelkezésre álló anyagból igyekszik kiemelni s az olvasó elé állítani mindazt, a mi Wesselényire nézve jellemző. E mellett nagy lelkesedéssel dolgozott, hogy — mint előszavában mondja — ifjúkorában tett fogadalmát beválthassa s az életrajzot Wesselényihez mennél inkább méltóvá tegye. Lelkesedését érezzük a könyv olvasása közben mindenütt s ez bizonyára hatással lesz különösen az olvasóknak arra a részére, a kiknek könyvét ajánlotta s első sorban szánta: az ifjúságra. A munka érdekességét nagyszámú illusztráció is emeli, melyek közül kettőt itt bemutattunk.]

A következőkben, a könyv alapján közlünk Wesselényi ifjúságából néhány részletet, nagyobbára *Ujfalvy* Sándor kéziratos emlékiratai nyomán, melyek érdekesen jellemzik nemcsak a gyermek Wesselényit, hanem atyját, az idősebbik báró Wesselényi Miklóst is, s apának és fiúnak egymáshoz való viszonyát.

Mikor *Ujfalvy*, a ki benső ismeretségben állott a Wesselényi-családdal, 1845-ben a boldog apa megbízásából közölte Erdély akkori kormányzójával, gróf Teleki Józseffel, hogy Wesselényinek fia született, *Teleki* a következő visszaemlékezést mondotta el:

«Miklós barátom boldogult atyjával közeli rokonságban állottam. Egykor szülem magyarhoni szüretjére utazván, én és két fivérem a kolozsvári tanodában maradtunk. Wesselényi unokabátyánk a szüretre Zsibóra vitetett bennünket Zsibóra érkeve, vigán felt az első nap változtatott kedvtelések között. Jött a második nap: kezdetben hasonlóan az elsőhöz. Nagybátyánk többnyire közöttünk mulat, olykor-olykor tudományos értekezletekre is bocsátkozva. Egyesrételünkkel elégtelenkedtünk s így szőtt: Egy látom ócsém, életkorotokhoz képest eleget tudtok; az én Miklósom fiatalabb ugyan, de ő szines elmaradva. Sokat tud már a kújon és elméjét néha magannak is bámulnom kell. Rögtön hivatta *Tökést*, fia nevelőjét és megrendeli fiával azonnal próbatételt tartani. Kivánata nyomban teljesítették; apa és anya örömkönyűben úszó szemekkel foglalnak helyet a nagy teremben, szépreményű fiok idő előtti észfejltségét tudatában; de várakozásuknak az eredmény most nem felel meg; mert a hosszú egyedüllet után a velünk élvezett változatos játékok annyira elfoglalták *Miklósunk* figyelmét, hogy nevelőjének minden iparkodása daczára is feleletei mindenképp hiányosak és zavartabbak lőnek. Atya elindokorodik s előbb eszedes, de később heves hangon inté őt rendre; de Miklósunknak sehogysem sikerült figyelmét rendbe szedhetni. Rendkívül sértte ez a hiú atya ambícióját; míg bosszúsága dühre változott; tele torokkal kiáltá fel a hajdu-tizedest s fiat vasra veret, fegyver között a kastély börtönébe kísérteté. Testvérem és nevelőnk magunkon kívül tántorgánk szállásunkra; szelid neveltetésünk után ily bánásmód túlhaladja képzetünk határát. Később mellékutakon a bárónéhoz mentünk, sirva eszedevén előtte fia kiszabadításáért: «Fiam! — mondá a báróné szokott nyugodt hangján — még nem jött el az ideje, de ha csillapul atyjának haragja, tudatni fogom veletek.»

Egy idő múlva magához hivatott bennünket a báróné és mondá: «Férjem indulata lejárt és kérésetek most sikeres leend. . . Reszketve közelittem mi nagybátyánkhoz, ki eszedésünkre deris arccal viszonzá: «Nem érdemli a gaz poronty . . .

Egykorú festmény után.

BÁRÓ WESSELÉNYI MIKLÓS HAT ÉVES KORÁBAN.

BÁRÓ WESSELÉNYI MIKLÓS 1838. ÉVI ARCZKÉPE.

feleleteiből azt lehetne hinni, hogy mitsem tanult, pedig sokat tud s épen ezért nem értem az ilyes tréfát. Csak hogy most az egyszer értetek szép ócsém megbocsátok. . . . Ezzel lekiáltott az udvarra és Miklós fegyveres hajdúk között felkísértetvén, a vasból kivetett és szigorú megdorgás után szabadon bocsátották. Ez 1807 őszén történt.

1805-ben történt ez a szintén *Ujfalvy*től főljegyzett eset: Zsibó és Csíglén őserdőben szokott időb báró Wesselényi Miklós vadászni. Eme vadászataira már kilencz éves korától kezdve magával vitte a *kis Wesselényit*. Folyt a hajtás, minden vadász s a *kis Wesselényi* is elfoglalta a maga helyét. Egyszerre csak alig 40—50 lépéssnyire a *kis Wesselényi*től eszört ki nagy robajjal az erdő südfüjből egy hatalmas vadkan. A kilencz éves fiú minden tévovázás nélkül rászegett fegyverét, a fegyver döröndül, a vadkan megáll, horkan, de el nem esik, sőt a kapott sebtől büszülten rohan egyenesen a gyermekifjúnak. Az apja látja a halálos veszedelmet, mely egyetlen fiát fenyegeti, de szíve érzéke alatt nyugodtan dobog, biztos kézzel szegi fegyverét a felhűböt vadra és a holtra talál fenevad illetlenül terül el alig 2—3 lépéssnyire a *kis Wesselényi* lábai előtt.

Pár héttel ezután megyegyülés volt Zilahon. *Wesselényi* oda is magával vitte kis fiát, kardosan, mentésen. Ezen a gyűlésen gróf *Tholdalagi*-val, az akkori közép-szolnokmegyei főispánnal, Wesselényi még a szokottnál is keményebb, ki-méltetlenebb volt a gyengelelkű főispánnal szemben. A közgyűlés tagjainak nagy része a megbántott főispán mellé sorakozott s hangos szóval követelte, hogy Wesselényi kérjen a meg-

bántott főispántól bocsánatot. *Wesselényi* daczos fővel, keresztbe font karokkal, mint szirt a zajló tenger hullámai között, állott az őt mind sürűben körülvevő megyei nemesség közepette. Mellette kardosan, mentésen kis fia. A sokaság nőttön-nőtt, a kiabálás, majd fenyegetődés folyton erősödött, de *Wesselényi* csak állott tovább, mint megkövült szobor, szóvalanul.

Ekkor felhangzott a tömegből a fenyegető kiáltás: «Ki vele! Dobjuk ki az ablakon!» A *kis Wesselényi* könnyes szemekkel nézett a forrongó tömegre; kérlelte, rimádkodott, de a tömeg kéréshetetlen maradt és édes apjához mindjobban közeledett. Ekkor a *kis Wesselényi* abba hagyja a kéréseket, egyet szőkik, kardot ránt s harsány hangon kiált a tömeg felé: «A ki atyám ellen még egy lépést mert tenni, azt irgalom nélkül keresztül döföm!» . . . A gyermek-hős s zavai lefegyverezték a forrongó tömeget, mindenki feledte a sérelmet és boszút, a szívekben a szeretet és csodálat ébredt a hősi gyermek iránt. Sokan ölje bakták s csókokkal halmozták el a *kis Wesselényit*.

Gróf *Tholdalagi* még az évben nyugdíjba ment, a főispáni székben utódja épen *Wesselényi* lett. A beiktatási ünnepélyre, mely 1806 április havában történt, ismét magával vitte a *kis Wesselényit*. Ekkor, vagyis 10 éves korában tartotta a *kis Wesselényi* első beszédét a nyilvánosság előtt. Hogy mily öröm, mily boldogság töltötte el a fiára oly büszke apa szívét eme beszéd hallatára, kitűnik barátjához, *Kazinczy* Ferenczhez 1806 április 9-ikén írott levelének következő részéből:

«Fiam a vármegyeyi gyűlésen, midőn az organisationalis planumert most közelebbiről egybegyűltünk volt, legalább is 400 ember jelenlétében, minden carta nélkül, nagy bátorsággal, hallgatónak meglegedésökre s nekem örömmre elmondta oratóioskáját, melylyel önmagát hazafi Polgárnak áldozta fel. Itt küldi nekéd, vedd jónéven tőle.»

A rövidke beszéd, melynek eredeti fogalmazványa az Akadémia kéziratárchájában található, így hangzik:

«Atyák és Hazafiak! Mert hogy nevezzelek edesebb nevezettel? Érzem már hazámhoz s hozzátök szeretetemet. — Atyák! Hazafi akarok én is lenni. — Ti nemes tüzsel munkálodtok és miért? — Azért ugy-e, hogy minket boldoggá tegyetek? — Oh, Atyák! higgyétek el, az én lelkem oly kész, hogy mindenütt nyomban követnélek. Ah, de ez a kilencz esztendő test akadályomra vagyon. Nem vagyok én Sándor, hogy irigyeljem atyám tetteit, marad nekünk is munka. De micsoda munka? — Oszlopokat fogunk nektek az egéki emelni, s a mit ti el nem végeztek, nemes tüzsel bé fogjuk végezni mi. Számot tartsatok reám atyák! El ne felejtétek, hogy én ma hazafinak áldoztam fel magamat. Rövid időn meg fogjátok látni, hogy meg nem esaltam várakozásokat.»

Még egyszer és pedig élete alkonyán, annak ép utolsó esztendejében látott igaz és nagy örömet fiában az év *Wesselényi*. Folyt évek óta a Habsburgok és Bonaparte Napoleon között a háború. A szerencse nem igen kedvezett az osztrák fegyvereknek. 1809-ben elhatározott a nemesi főkkel. A közép-szolnoki, krasznamegyei és kóvárvideki nemességnek kapitányává az öreg *Wesselényi* rendeltették ki. 600 lovasból állott a felkelő csapat, melynek gyűlöhelyét Nagy-Károly, Szatmármegye szék-városa jelöltetett. De az öreg *Wesselényi* időközben beteg lett; a felkelő nemesség élén Nagy-Károlyban meg nem jelenhetett, azonban elküldé maga helyett 13 éves fiát, a *kis Wesselényit*, ki már ekkor a felkelő rendek nemcsak jól ismertek, de nagyon kedveltek. Nagy-Károlyban több ezer főnyi felkelő sereg volt egybegyűjtve; az egyes vidékek nemességét mindenek a maga kirendelt kapitánya vezérelte az ott időző József nádor főherczeg elé. Mikor Közép-Szolnok, Kraszna vármegye s a Kóvárvidek nemességére került a sor, azok élén egy fiatal dalia vágatott elő és 600 lovasból álló dandárát oly bravúrral vezérelé a főherczeg s az annak környezetében levő főrangú tiszték elé, hogy azok mindnyáját és közöttük különösen magát a főherczegot az igaz csodálat és bámulat tölté el. Ez eseménynek szemtanúja és megörökítője maga Kiszalud Sándor volt, a ki 1809-ben a nemesi főkkel szervezésében tevékeny részt vett. A fiatal *Wesselényinek* maga a főherczeg a legszébb előmenetelt és jövendőtt jósolta a katonai élet terén.

Kuzmányi Gyula amateur-fotótele. GRÓF BATTHYÁNY LAJOS SZOBRA A POLGÁRDII KÖZSÉGHÁZA TANÁCSSTERMÉBEN.

GRÓF BATTHYÁNY LAJOS SZOBRA POLGÁRDIBAN.

A Fejérmegyében fekvő Polgárdi község ősi fészke a gróf Batthyány-családnak. A 9500 holdra terjedő uradalom, a nagy park közepén fekvő díszes és kényelmes kastélyllyal egykor gróf Batthyány Lajosnak, az első magyar felelős kormány elnökének s vértanú-halált halt hazafinak tulajdona volt. Ő volt a község kegyura s a nép kegyelettel emlékezik jószívűségére, emberbaráti érzületére; ma is élnek még többben, a kik jobbágyai voltak s személyesen ismerték. Az uradalom jelenleg gróf Batthyány Lajos országgyűlési képviselő s volt fiúmei kormányzó tulajdona, a ki gyakran szokott ott tartózkodni.

A nagy vértanú iránti kegyelet szép ünnepélyben nyilvánult közelebb Polgárdiban: a község-háza nagy termében elhelyezték s ünnepiesen leleplezték gróf Batthyány Lajos bronz-szobrát. A fél életnagyságú szobor, az elhunyt jeles szobrász, Köllő Miklós műve, már régebben készült, eddig a grófi kastélyban volt s a község buzgó jegyzőjének kezdeményezésére állították fel díszes talapzaton a tanácssteremben, Kossuth Lajos arcképével szemben.

MAGYAR EMLÉKEK DALMÁCIÁBAN.

Dr. Havass Rezső sajtó alatt levő könyvéből.

Alig van nálunk Dalmáciának alaposabb ismerője s lelkesebb barátja, mint dr. Havass Rezső. Számos cikket írt s felolvasásokat tartott, melyekben szélesebb körök figyelmét igyekezett felhívni az Adria-parti sziklás tartomány iránt. Czelűt tűzte ki, hogy megnyerje a közvéleményt a jog szerint a magyar szent koronához tartozó Dalmácia visszacsatolása eszméjének. Értekezéseinek kivül a múlt évben darabot is írt Dalmáciáról az Uránia-színház számára, a melyet a közönség érdeklődéssel fogadott. Darabjának sikere arra buzdította, hogy nagyobb illusztrált munkát adjon ki Dalmáciáról.

a toronyt a Boldogságos szűz Máriának (tiszteletére) saját költségén építtetni és emeltetni rendelte Kálmán Magyar-, Dalmát- és Horvátország királya.)

Érdekes e toronyban az a négy bizanci határ alatt készült román stílusú oszlop, melyeket Kálmán király neve ékesít, s melyeknek rajzát itt bemutatjuk.

Ugyancsak Kálmán király emeltette a S. Maria-templom antik főoltárát, melyet azonban 1742-ben lebontottak. Baldachinjának tetején a következő felirat volt bevésvé: «REX COLOMANUS M + CV.»

Hogy mily ragaszkodással és hódolattal voltak a záraiak Kálmán iránt, mutatja az a dicsének, a melyet templomaikban husvétkor és karácsonykor az evangelium után mondtak; ime így hangzik:

Exaudi Christe, Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. Paschali summo Pontifici, et universali Papae salus et vita perpetua. Colomanno Ungariae Dalmatae et Croatiae almifico Regi vita et victoria.

Magyarul: Hallgass meg Krisztus, Krisztus győz. Krisztus kormányoz, Krisztus uralkodik. Paschál főpapnak és egyetemes pápának üdv és örök élet. Kálmánnak, Magyar-, Dalmát- és Horvátország dicsőséges királyának élet és győzelem.

EGY ÚJ KÉP-PIACZ.

A magyar művészek rohamosan növekedő száma újabb és újabb kép-piaczok megteremtését teszi szükségessé. Az évi termelés befogadására nem elegendők többé a képművészeti társulat díszes terméi; nem elegendők a Nemzeti Szalon kisebb méretű helyiségei; termékenyebb képiróink majd itt, majd ott rendeznek külön kiállításokat s a művészek műterméiben mégis sűrűn maradnak olyan művek, főleg kisebb igényű dolgok, a melyeken kiállítási helyiségek hiányában, nem tudnak túladni. Ezen a bajon segítenek más nagy városokban a műkereskedések s igyekeznek segíteni nálunk is újabb időkben az az izlésesen berendezett kisebb Szalon, a melyet az Eggenberger-féle könyvkereskedés nyitott meg kecskeméti-utcai helyiségében műtárgyak: festmények és kisebb szobrok bemutatására.

Hogy a helyiség létesítése nem volt hiábavaló fáradozás, mutatja az eddig elért eredmény. A vállalat aránylag rövid idő alatt pár száz festményt adott el, nagyobbára olyan műbarátoknak, kik szeretik a szép műtárgyakat, de nem engedhetik meg maguknak a műtárlatokban való vásárlás fényűzését. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az új kép-piacz csakis igénytelenebb dolgok terjesztésével foglalkozik. Állandóan találhatók itt képek sok jeles művésztől, minek elég bizonyossága többek közt az is, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület intézőinek, jelesen az egyesület műszerető titkárának, Jeszenszky Pálnak az a szerencsés gondolata támadt, hogy a gyakran kétes művészi értékű ezüst serlegek és más hasonló tárgyak helyett eredeti festményeket adjon jutalmul a kiállítóknak, a mostani tenyésztésért alkalmából, s e célra az Eggenberger-féle szalonból válogatta a díjazásul szánt képeket. Ezek sorában van az ország határain túl is kedvezően ismert állat-festőnek: Pállik Bélának nagyobb méretű festménye, a «Libák», mely anyaludat ábrázol, puha tollazatú apró libákkal, a mint a rét füvében szépen összefestette; újabb műve, melyet ezúttal bemutatunk, a művész megfigyelésének élelédéséről, s technikájának folytonos gazdagodásáról tesz tanúságot. Állatkép a második díjnyertes festmény is: Vastagh Géza «Csirkék» című kedves hatású képe, míg a harmadik gyanánt jutalmazott kiállítású «Neogradytól a Téli» című festményt kapja meglepetésül.

Pállik és Vastagh Géza említett állatképeinek sikerült másolata látható lapunk mai számában, s hogy az új vállalkozás sokoldalúságáról a művészetet kedvelőknek némi tájékoztatást adjunk: bemutatjuk még Pállya Ozelesztin sok finomságot mutató «Ujpesti piac»-át, s Vastagh György jellegzetes «Lesi puska»-át.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Baró Wesselényi Miklós élete és munkái.» Dr. Kardos Samu új című nagy terjedelmű munkájából, melyről már megemlégtünk, s mai szá-

PÁSZTORÓNÉ A VELEBITEN.

munk egyik közleményébe néhány érdekes részletet vettünk át. A két kötetes életrajz már terjedelmében is, mely több mint ezerszáz lap, kiválik az efféle újabb művek közt, nem különben kiállítására díszre néve is. A szöveg 39 kép, kézirati hasonmás, stb. élénkíti. A két kötet a Légrady-testvérek nyomdájában jelent meg szép kiállításban s ára 30 korona.

A «Budapesti Szemle» áprilisi száma részben az előző számokban megkezdett nagyobb terjedelmű közleményeket folytatja, részben pedig új, általános érdekű cikket közöl. Első helyén Vízota Gyula, ki már több érdekes tanulmányt írt Széchenyiről, a nagy hazafi «Stádium» című nevezetes munkája megjelenésének és eltiltásának történetét mondja el. Ez után Harasztói Gyula fejezi «Tanulmányok az irodalomtörténetiről» című tanulmányát s ugyancsak e számban fejeződik be Szimányi Ferenc Arany humoráról szóló cikksorozata, mely ezuttal nagy költők elbeszélő költeményeiben nyilvánuló humorát fejtegeti. Putapenko orosz író regénye: «A maga emberiségéből» Ambrozovics Dezső fordításában s Szávay Gyula «A gránit» című költeménye adják a füzet szépirodalmi közleményeit. Angyal Dávid Deák Ferenc legújabb életrajzát, Ferenczi Zoltán háromkötetes munkáját ismerteti, Balogh Jenő pedig polemikus cikket közöl «A jogtörténet tanításának kérdéséhez» címmel. Az «Ertesítő» rovat könyvismertetései közt bírálatokat találunk Makai Emil verseinek gyűjteményéről, Králik Lajos jogi dolgozatairól, Anatóle France legújabb könyvéről s egy német műtörténetről. A «Budapesti Szemle» Gyulai Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára fél évre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Szilágy vármegye monografiája; írta Petri Mór. Most hagyta el e nagyszabású monografia utolsó, hatodik kötetét a sajtót. A munka szerzője, Petri Mór, több mint egy évtizedig kutatott a levéltárakban s dolgozott művén.

Az első kötetben a hajdani Közép-Szolnok és Kraszna vármegyék és Szilágy megye általános története foglaltatik huszonnégy fejezetben, melyek nagy része az ország történetét is közelebbről érdekli. A második kötet a várakról, a vármegye gazdasági és hadi történetéről szól, sok eddig ismeretlen adatot hozva felszínre s megkezdki a községek történetének tárgyalását a vármegye székhelyének, Zilahnak történetével, mely maga is önálló kisebb monografia. A 3. és 4-ik kötet a helységek, az 5. és 6-ik pedig a családok részletes történetét tartalmazza, még pedig 523 helységnek és 2592 családnak történetét. Külön méltatja a 6-ik kötet Fadrusz Jánosnak Zilahon levő két művét: báró Wesselényi Miklós szobrát és Tuhtum vezér emléksobrát. A kötetben összesen több mint kétszáz szövegbe nyomott kép és 10 külön műmelléklet van. A külön mellékletek közt: Báthori István, lengyel király adománylevele Wesselényi Ferenc részére Hadad váráról 1584. Kemény János fejedelmnek egy 1661-iki levele, Közép-Szolnok és Kraszna vármegyék térképe a Hunyadiak korában, a szöveg közé nyomott képek közt: a Rákóczi-hegy Zsibón, Kraszna vármegye pallosa, a Wesselényiek sirboltja, a kusalyi kolostor alapító levele V. Orbán pápától, a sződemeteri ev. ref. egyház anyakönyvi lapja Kősesey születéséről, vármokok, szobrok, aláírások, címerek, stb. Egyike e munka az eddig megjelent vármegyei monografiák közt nemcsak a legterjedelmesebbeknek, hanem a legbelsőbb kutatás alapulónak s ritka gazdag adatkészlete történetiről érzékkel van feldolgozva. Ára az egész munkának 48 korona. Megrendelhető a Franklin-Társulattól

OSZLOPOK A ZÁRAI S. MARIA-TEPLOMNAK KÁLMÁN KIRÁLYUNK KÖLTSÉGÉN ÉPÜLT TORNYÁBAN.

(Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.), valamint Zilahon, Seres Samu könyvkereskedésében.

Ünnepi dolgozatok a társadalomtudományok köréből. A budapesti kir. magy. tudomány-egyetem nemzetgazdasági és statisztikai semináriumának 25 éves fennállása emlékére írták s Földes Béla tanárnak ajánlják e magvas dolgozatokat tartalmazó munkát a seminárium egykori tagjai, névszerint Felner Frigyes, ki a jelzőlogotermentés kérdéséhez szól hozzá; Hegedűs Loránt, ki a községi adók áthárításáról elméleti szempontból értekezik; Kenéz Béla népünk szaporodásáról, Márki Hugó Le Play módszeréről; Navratil Akos a gazdasági élet és jogirandól, Somogyi Manó pedig a hazai vándoripar- és vándorkereskedésről írnak. A díszesen kiállított könyv ára 6 korona.

Jakab Ödön «Falu» című elbeszélés-kötete, melyben a jeles író 11 elbeszélése van összegyűjtve, most második kiadásban kerül a könyvpiacra. A Kinnach László rajzaival díszített, esinos kiállítású kötet a benne foglalt elbeszélések derűs hangulatával, magyaros előadásával bizonyára ezután is szíves fogadtatásra talál a közönség körében. Kiadta a Lampel-Wodianer-részvénytársaság, ára 4 korona.

A «Magyar Könyvtár»-ból, melyet dr. Radó Antalszerkesztésében a Lampel-Wodianer-részvénytársaság ad ki, három új füzet jelent meg. Az egyik a magyar történet egyik sokat emlegetett, de kevésbé ismert forrásmunkájából, Bonfinus-nak Mátyás király életéről s tetteiről szóló főljegyzéseiből vett szemelvényeket tartalmaz. Dr. Császár Mihály összeállításában. A másodikban Szomaházy Istvának hét elbeszélése van «Kemény doktor karriéréje s egyéb történetek» cím alatt, a harmadik pedig két francia író, Pierre Louys és Marcel Schwob összesen öt elbeszélését adja Gábor Andor fordításában. Mindegyik füzet ára 30 fillér.

Nemzeti Színház. Pakots József hírlapíró, a kinek neve alatt több kisebb vers és pózai munka jelent meg, szintén szóhoz jutott a Nemzeti Színházban. Azonban, themája, — a mely mintha napilapok törvénytörvényes rovatából lenne véve, — nem értett meg a színpadra. A szerző «erkölcsrajz»-nak nevezi darabját és a «Tévelygő lelkek» című adta neki. Egy sötétlelkű gazemberrel van szó t. i. a drámban, a ki lelvi szeretőjének a férjét. A gyilkosság gyanúja egy ideig merőben gyermekes okokból a meggyilkolt földesúr ispánjára hárul. Csakhamar azonban megéri az özvegyggyé lett bűnös asszony, hogy kedvese ölte meg az urát. Most már unordall fordul el tőle, majd magát jelenti föl a vizsgálóbírónak gyilkosként. Mikor a törvényszolgák el akarják huzcolni, akkor Máthé Miklós végre mégis jónak látja megvallani, hogy nem az asszony, nem is az ispán, hanem ő követte el a tettet; ugyanekkor a szerző is jónak látja, hogy befejeze drámái művét. Nyilván való, hogy a míg a darab szomorú hőse a törvénytörvény előtt semmi enyhítő körülményt sem fog találni, addig a szerzőt nagyban menti ifjú kora, színpadi járatlansága, legfőként pedig a «Tévelygő lelkek» elismerésre méltó rövidsége. A darabban Markus Emilia, Lígeti Juliska, Rózahegyi, Gabányi, Horváth Z. és Koczery Irén játszottak. A főszereplőt, a gyilkost Pethes Imre adta.

Mihályfi Károly, a Nemzeti Színház érdemes drámai művésze 1879-ben lépett föl először a Nemzeti Színházban Banville «Gringoire» című kis dramoletijében s 1880 április havától szerződött ki. A huszonöt éves évfordulót a pályatársak szíves üdvözléte mellett azzal is meglátta a színház, hogy a kis régi darabot újra előadták és Mihályfi melegen köszöntötte a közönség is. A darab végén alig akart véget érni a kihívás. A «Gringoire» után Pakots József a «Tévelygő lelkek» című színművét adták másodsor. A szerző az első és második felvonás után is többször a függöny elé szállította a közönség.

A Király-Színházban április első napján «János vitéz» 150-ik előadását ünnepelték. November 18-ika óta szakadatlanul játszzák a Petőfi költői elbeszélése után készült daltájakat. A jubileári előadás napján a színház tagjai megkoszorúzták Petőfi szobrát,

Lakatos Géza.

Királyfi Géza.

A BUDAPESTI TUDOMÁNYEGYETEMEN «SUB AUSPICIIIS REGIS» DOKTORRÁ AVATOTTAK.

Fedák Sári, János vitéz személyesítője, külön is küldött virágokat. Az előadás most is friss, eleven volt. A ritka népszerűségű darabot még e hó közepéig adják s akkor új darabot vesznek elő, hogy a színház személyzetének másik része is foglalkozék.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 3-iki ülését Thaly Kálmán elnöklése mellett tartotta meg. Nagy Géza levelező tag *Scythák* című értekezésével foglalta el székét. Gondos történeti kutatásokról tanuskodó értekezése során a scythák uralmáji voltát vitatta; ismertetve a scythák, perszák, károk, történeti, vallási és etimológiai fejlődését, melyből határozottan kimutatható az uralmáji származás. A második felolvasó Szendrei János volt, ki egy régi képről értekezett, mely a Jan-kovich-féle gyűjteményből került a Nemzeti Muzeumba; azt a jelenetet ábrázolja, amikor 1488-ban Hunyady Mátyás király követtségét a moszkvai Kremel tróntermében III. Vasziljevics Iván orosz nagy fejedelem teljes állami pompával fogadja. A nagyfejedelem Mátyásról pénzverőket, ágyu- és tüzmestereket, építészeket, hadi mérnököket és különösen arany- és ezüstműves ötvösöket kért. A küldöttség vezetője János diák volt. Szendrei még egy eredeti török kézirati kódexet is bemutatott, melynek képei között ott van a szerencsétlen véget ért II. Lajos király, ugyanazon vértetésben, mely a bécsi udvari muzeumban máig is meg van.

Az Akadémia idei naggyűlése (a 65-ik) május 9-ikén kezdődik és a 14-iki ünnepélyes közüléssel ér véget. Ennek tárgyai: Kautz Gyula másodelnök megnyitói beszéde, Heinrich Gusztáv főtitkár jelentése az Akadémia 1904. évi működéséről és Vécsey Tamás emlékbeszéde Tisza Kálmán tiszteleti és igazgatósági tagról.

Közgyűlések. Április 2-án tartotta közgyűlést az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, és az Iparművészeti Társulat nagy érdeklődés mellett.

A Képzőművészeti Társulat közgyűlése zajos lefolyású volt. A gyűlésen bár Forster Gyula alelnök foglalta el az elnöki helyet, Ambrozovics Dezső titkár adta elő a jelentési valót. Kriesch Aladár festőművész Lotz Károlyról olvasott föl meglehetősen emlékbeszédet. A gyűlés az évi jelentéseknél vált hangosabb. A kifogásokra Benkő Kálmán társulati igazgató válaszolt. Majd Both Menyhért és társai indítványára került sor, a melyben azt kívánják, hogy a Társulat választmányát válasszák külön a műbírói bizottságtól, a zsűritől. Az indítványom elítélte, hogy a választmány tagjainak képei nem kerültek bírálat alá. A közgyűlés utasította a választmányt, hogy a független zsűri szervezetét illessze be az általános alapszabályokba és szakaszait még a nyár előtt tartandó rendkívüli közgyűlésen mutassa be. — Ezek után a választások következtek. Alelnöknek Hauszmann Alajos méltóképpen választották.

Az Iparművészeti Társulat közgyűlésén Szalay Imre miniszteri tanácsos elnököt, a Györgyi Kálmán főtitkár mutatta be az évi jelentést. A társulat az idén a fővárosi kiállításokon kívül Eperjesen, Sopronban és Miskolcon rendezett nagysikerű kiállítást, s legközelebb Aradon, Kolozsváron és Kaposváron fog kiállítani. A társulathoz most 1893 tagja van. A költségvetésről a társulat 88,000 korona kiadással szemben 92,495 korona bevétel szerepel. A közgyűlés ezután újra alakította a választmányt.

Az Otthon irók és hírlapírók körének április 2-iki közgyűlésén Rákosi Jemő elnök beszédében visszatért az egyesület tizenöt év alatti szép sikereire és hangoztatta az összetartás szükségességét. Az évi jelentés után dr. Farkasházy Zsigmond sürgette az újságíró kamara felállítását, Mezőfi Vilmos fölvetette egy hírlapírói segélyzöld-alap létesítésének eszméjét. Ezeket az ügyeket a testületi bizottsághoz utasították. A közgyűlést a választások fejezték be; a választmányt egészítették ki, s a tagok az elnököt életve osztották szét.

MI UJSÁG?

A király április 6-ikán délután elutazott Budapestről Bécsebe. Ő Felsője március 19-én este jött Budapestre, s ez idő alatt a politikai válságból származott naponkénti kihallgatások annyira elfoglalták, hogy a királyi palotát el sem hagyta.

A képviselőház április 4-ikén ismét összeült. A már harmadik havába jutott válság mozdulatlan-ságában érthető érdeklődés kíséri az üléseket, a folyosókon is nyugtalan a hangulat; a karszatók hallgatósága nagy várakozásokkal foglalkoztatja. Külföldön is nagy érdeklődéssel figyelték az ülést. Jász Gyula elnök az április 5-iki ülésben megemlékezett a múlt országgyűlés utolsó napjaiban elhunyt képviselőkről, a kiknek halálát az obstrukciós zavarokban a Ház elnöki helyéről már nem lehetett bejelenteni. Különösen meleg érzéssel hangoztatta azt a vesztését, mely közelítünk Beöthy Ákosnak december első napján történt halálával érte. A Ház jegyzőkönyvére ígatta Beöthy Ákos,

Vasagh György festménye az Eggenberger-féle könyvkereskedés képműhelyében.

LESIPUSKÁS.

Neményi Ambrus és Lupa Péter képviselők elhunyt feletti részvételt. Ezután Kossuth Ferenc indítványt tett, hogy a november 18-iki esti ülésben a házszabályok módosítására hozott határozatot a Ház semmisítse meg, s a jegyzőkönyvből és naplóból törölje. Kossuth még egy második indítványt is terjesztett be, mely szerint a képviselőház intézzen feliratot a királyhoz a mostani parlamenti helyzetről. Mind a két indítvány tárgyalását a következő ülésekre tűzték ki. A mi a válságot illeti, ez — a hírlapirodalomban újabb használt kifejezés szerint — «holt pontra jutott». A megoldásról még bizonytalan hírek is alig kerülnek forgalomba, mindössze az a legújabb hír került fel, hogy gróf Tisza István megkapja a királytól fölmentését, mert sürgői, a többi miniszter pedig megmarad, hogy ideiglenesen intézze a teendőket.

A herceggímás aranymiséje. Ez év május 26-ikán lesz ötven esztendeje, hogy áldozópappá szentelték Vaszary Kólos bíboros herceggímását. A nevezetesen évforduló megünneplésére lelkesedéssel készülnek az országban mindenfelé, Boltizár József püspök, érseki vikárius pedig körlevelet adott ki, a melyben megemlékezik a herceggímás ötvenéves pályafutásáról s föl hívja az egyházmegyét az ünneplésre.

A Kossuth-szoborra és a Szabadság szobrára hirdettetett új pályázat határideje március utolsó napján járt le. Mivel még nincs eldöntve, hogy Kossuth szobrát az országház elé állítják-e, vagy pedig a Szabadság-térre a szabadság-szoborral együtt, csak eszméi pályázatot hirdettek, a művészre bízva, hogy hova képzeli a szobrokat. Ezek a pályaművek a városigeti nagy iparszobornak vannak elhelyezve s a bírálok ítéletének kimondása után nézheti meg a közönség. A Szabadság-szoborra tiszteleg, a Kossuth-szoborra tizenkét minta érkezett be.

Az Országos Képtár a Szépművészeti Muzeumban. Az Akadémia palotájában levő Országos Képtár májusban kezd meg költözését új otthonába, a városigeti Szépművészeti Muzeumban palotájába. A képtárt a közönség az Akadémia palotájában husvét másodnapjára látogathatja. A képtárt a múzeumban valószínűleg a jövő tavasszal nyitják meg a közönség számára. A képtár jelenlegi helyiségeibe a Történelmi Arzenál és a Magyar Nemzeti Muzeumban növényintézi gyűjteménye kerül.

Doktorrá avatás királyi kitüntetéssel. A budapesti egyetem április 4-ikén ismét a királyi kitüntetéssel avatták föl két kitűnő sikerrel végzett doktorjelöltet: Lakatos Gézát, ki a jog- és államtudományokat és Királyi Gézát, ki az orvostudományokat végezte. A királyi képviselőleltében Zsilinszky Mihály közzétartási államtitkár jelent meg. Az ünnepélyre az egyetem nagy auláján egészen megtelt díszes közönséggel, tanárokkal, a kitüntetettek rokonságával, egyetemi ifjakkal. Szentmiklósi Márton jogkari és Genersich Antal orvoskari dékán adják elő a doktorrá avatás előzményeit, dicséretre az ifjak komoly törekvéseit. A jelöltek fölolvasták doktori értekezéseiket, majd pedig a királyi képviselője Zsilinszky Mihály államtitkár elé járultak, a ki hozzájuk intézett beszédében a tudományt

dicsőítve, intette a két jelöltet, hogy mindenkor az igazi haladás hívei legyenek. Beszéde után ányújtotta nekik a drágaköves gyűrűket. A jelöltek közül Lakatos Géza mondott köszönetet, mire Demkő György rektor néhány lelkes szóval bereszkett az ünnepet. A sub auspiciis regis fölavatott doktorok közül Lakatos Géza 1879-ben Rahón született, hol atyja népközlői kántortanító volt s a magyarosítás terén érdemeket szerzett. Középiskolait a szatmári kir. kath. főgimnáziumban végezte. A budapesti egyetemen elnyerte a 600 koronás állami verseny-ösztöndíjat. Ő az első, a ki kettős: jog- és államtudományi doktorátussal avattatott fel. «sub auspiciis regis». Királyi Géza, dr. Királyi Ármán fővárosi orvos fia, Budapesten született 1880-ban; középiskolait az V. kerületi főgimnáziumban végezte, az orvostudományokat pedig a budapesti berlini egyetemen. Mint egyetemi hallgató elnyerte egy fiziológiai munkával a Korányi-féle pályadíjat. Jelenleg dr. Pertik Ottó tanár körbörözési intézetének asszisztense.

Magyar főudvarnagyi hivatal. A budai királyi palotában, a gödöllői és visegrádi koronauradalmakban előforduló udvartartási ügyek könnyebb elintézésére Budapesten is főudvarnagyi hivatalt szerveztek. A hivatalos lap szerint a királyi pesti Szegedy-Maszák Aladár dr. udvari titkár kormánytanácsossá és a magyar főudvarnagyi hivatal vezetőjévé nevezte ki.

A budapesti Uránia-Színház Belgrádban. Az Uránia-Színháznak Szerbiát ismerető darabját Belgrádban is adják most. Bemutató előadásra, április első napjára leutazott a szerb fővárosba az Uránia-társulat elnöke Molnár Viktor miniszteri tanácsos, Szama Tamás igazgató és Strausz Adolf keleti akadémiai tanár, a darab szerzője. A vendégeket szívesen fogadták Belgrádban, s az előadásokat is nagy tetszettel nézték. Péter király kihallgatásán fogadta a magyarokat s ez alkalommal nagy melegséggel emlékezett meg azokról az emigráns magyarokról, a kikkel a 60-as években a külföldön megismerkedett különösen a boldogult Irányi Dánielről, a ki egykor nevelője volt Párisban és Türr tábornokról. Az Uránia pompás új képei és a részben átdolgozott szöveg zajos tapokorra ragadták a bemutató előadásban az előkelő közönséget, melyben az udvartól kezdve a szerb főváros minden társadalmi osztály képviselve volt. Jó hatást keltenek a műnek a szerb-magyar barátságára és a közös történeti emlékekre vonatkozó részei.

A műbarátok köre által rendezett interieur-kiállítás április 5-ikén nyílt meg, mely egy teljes, modern izlés szerint készült, előkelő íri lakást akar feltűntetni. Az egyes szobákat Wiegand Ede, Kriesch Aladár, Undi S. Mariska terveztek s több művész működött közre az interieur díszítésében, képekkel, szoborművekkel. A kiállítás május elsőjéig lesz nyitva.

Alkoholizmus-ellenes nemzetközi kongresszus Budapesten. Az 1903. év tavaszán Brémában tartott nemzetközi alkoholizmus-ellenes kongresszus elhatározta, hogy 1905-ben tizedik nemzetközi kongresszusát Budapesten tartja, szeptember 11–16-án. A kongresszus célja, hogy az alkoholizmus betegsége ellen öntudatos társadalmi küzdelmet szervezen, s az alsó osztályok nyomorára hivatkozával, a társadalom és a hatóságok figyelmét föl hívja, hogy állja útját a nyomorságtól, a hajléktalanságtól és családi viszályok elől az éjjeli és nappali ingóványok felé özőnlöknek. Kereszműt, pálinkamérés minél többet zárjon be. A kongresszus részvételi díja öt korona s bejelentéseket Kovács Gyula dr., kir. tanácsos, a Kereskedelmi Múzeum igazgatója fogad el.

Fonciére, Pesti biztosító-intézet. A Fonciére Pesti biztosító-intézet f. évi április 12-én fogja az évi rendes közgyűlést megtartani. A származásokból, melyeket ez az intézet az 1904-ik üzletévre vonatkozólag nyilvánosságra hozott, a következő lényegesebb számadatokat vesszük át: A múlt évi díjbevétel a törlekse levonása után az elemi és balesetbiztosítási ágazatokban 8.566,364 kor. 70 filléret és az életbiztosítási ágazatban 3.138,452 kor. 13 filléret, összesen tehát 11.704,816 kor. 83 filléret tett ki, míg a későbbi években esedékes tüzés-balesetbiztosítási díjkötelezvények és díjváltók összege 22.685,749 kor. 30 filléret rugott. Az életbiztosítási állomány az elmúlt üzleti évben 74.224,208 korona emelkedett. A nyereség-tartalékalap újabb javadalmas-tatása után 215,079 korona 81 filléret szaporodott, míg értékpapír-árfolyamkülönbségei alapján 169,203 korona 61 filléret tesz ki. A tartalékok és díjváltók 23.382,983 korona 79 filléret tőkét képviselnek. Az intézet összes tartalékai, tekintetbe véve az újabb javadalmaszt, 1.346,179 koronával szaporodtak. Az intézet tőkéi, a képviselőségeknek és az állományának, a folyó számla-követelések és a képviselőségek és felelőknél tényleg egyenleget belevonása nélkül, a következőképp vannak elhelyezve: pénztári képviselőségek az intézet központi székhelyén 225,291 kor. 02 fill., hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál levő kötelezésekben 2.373,330 kor. 18 fill. Az intézet budapesti és bécsi telephelyein 3.128,138 kor. 35 fill., állampapírokkal, vasúti részvényekkel és elsőbbségi kötvényekkel, valamint övadékképes záloglevelekkel 12.411,197

Képek az Eggenberger-féle könyvkereskedés képműhelyéből.

Pállik Béla: Libák.

kor. 29 fill., tárczabeli váltókban 259,527 kor. 98 fill., jelzőlog-kölesben 216,817 korona 42 fillér. Az intézet életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönökben 2.720,110 korona. Az 1904. üzletévre kimutatott 211,847 kor. 43 fillérményi nyereségből részvényenként tizenkét korona fizetést fogják javasolni.

A zsiabbasztó és szaggató fejfájás — a migrén — rettegött ellensége a sápkóros leányoknak és asszonyoknak, szellemileg erősen igénybe vett egyéneknek és mindazoknak, kik kénytelenek hivatásuknál fogva sokat ülni. Ezen a bajon egy új szer, az «Antidol» van hivatva gyökeresen segíteni. Néhány csöpp a Vilmos Béla vegytani laboratóriumában, Debreczenben készített «Antidol»-féle szer egy perc alatt megszünteti a fejfájást, rosszulást és náthát; az annyira rettegett «Katenjammert» ellen is nagyon ajánlatos. A «Antidol»-t a tenyeren el kell dörzsölni, melyen beszívni; a hatás elmaradhatatlan. Az «Antidol» kapható a gyógyszerárakban.

A rohitechi borkút részéről értesítene, hogy az 1905. évi friss töltés szállítása már megkezdődött. Az új központi töltőtelep felállítása által, hol naponta 10,000 üveg mosva, töltve és csomagolva lesz, a kútnál gondnoksgatás a helyzetbe jutott, hogy minden megrendelésre a leggyorsabban eleget tehet. A rohitechi «Tempel» és «Stiria»-forrás savanyúvívének fogyasztása aránylag rövid idő alatt van legjobb bizonyítéka a közkedveltségnek, jószág- és hatékonyságának eme diatetikai és gyógyital tekintetében megbecsülhetetlen viznek.

Hímzés-kiállítás. A Gizella-tér és Vigadó utca sarkán levő Haas-palotában kiállítást rendezett a Singer Co. varrógép r. t., melyen az eredeti Singer-varrógépen készült díszítési műhímzések vannak közszemlére kitéve. A kiállítást megtekinthető naponta 10-16-ig, vasár- és ünnepnapokon 10-16-ig szabad be-mentel mellett.

HALÁLOZÁSOK.

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE halálának híre váratlanul hatott mindazokra a körökre, melyekben ismerték. Folyton sokat dolgozott, még a legutóbbi időkben is. Nemrég meghűt és egy régebbi baja felújult, s kilencez napi szenvedés után április 2-án délután öt órakor 65 éves korában meghalt. Férjének, Beniczky Ferencz főispánnak, nagyon sokan személyesen fejezték ki részvéteiket, így gróf Tisza István és neje, Széll Kálmán és neje, Berzevics Albert, Darányi Ignác, gróf Apponyi Lajos udvarnagy és neje, stb., Pestvármegye tisztikara az alispán vezetésével. A Franklin-Társulat igazgatósága is díszes koszorút helyezett a ravatalra. Kecskemét város tanácsa, Abony és Kiskőrös előjárósága külön-díjjal fejezte ki részvétét. A király nevében a kabinet-irodából érkezett távirat. Az írók Holt-

Pally Czelesztin: Újpesti piac.

Vastagh Géza: Csirkék.

testét Bajza-utca házában tették ravatalra, virágok, koszorúk özöne közt. A temetés április 4-ikén délután ment végbe, nagy és előkelő közönség rész-vételével. Baksay Sándor református püspök költői szárnyalás beszédében buszosította el a halottat: «A minap — ugymond Baksay Sándor püspök — Vörösmartynak, most Bajznak gyermekét adjuk gyászoló szívvel a földnek. Mindkettő nagy örökséget hagyott gyermekére, nemcsak névben, hanem lelki tulajdonságokban is: de kevés gyermekre maradt oly nagy atyai örökség, mint Bajza leányra és kevés gyermek öri és neveli azt oly hűséggel és sikerrel, mint az, a kit most gyászolunk, kinek műveiben mindenütt látjuk az atyai örökséget, az izlés tisztaságát, a lélek emelkedettségét, a szív gyöngyösségét, szeretete mélységét, akár félszég és fonák, akár derék és boldog megnyilatkozásait rajzolja a társadalmi életnek.» Hericzky Ferencz a Petöfi-Társaság nevében mondott meleg hangú beszédet. A temetőbe is nagy sokaság kísérte a koporsót.

KELEMEN MÓRICZ, a Kuria tanácsvezető bírája, a vaskorona-rend lovagja, a szabadságharcban nemzetőr, majd honvéddalnok, április 6-ikán meghalt Budapesten, 72 éves korában. Mint nagy műveltségű, az irodalomban is munkás férfiú, ki az ötven és hatvanas évek magyar hírlapjaiba költeményeket, elbeszéléseket írt, az írói körökben is jól ismert volt. Neki tulajdonítják a Kossuth-nóta szövegének szerzőségét.

Elhunytak még a legközelebbi napokban: RÓNYAJ János földbirtokos, 1871 óta csekély megszakítással Torontálmege egyik szabadalvó párti képviselője, ki a mult országgyűlésen a lovrini kerületet képviselte, de a januári választásoknál kisebbségben maradt, 68 éves korában Budapesten és Kis-Zomborban temették el. — Dr. REITER János ügyvéd, a magyarországi kerület volt képviselője, ki előbb a nemzeti, majd a szabadalvópártihoz tartozott, 66 éves korában Budapesten és holttestét Nagy-Léghre vitték. — HOUCHARD FERENCZ, volt országgyűlési képviselő, egyidőben a magyar hajóstársaságban kapitány, tevékeny férfiú, a dunai csavargózsó vállalat egyik megalapítója, a pestmegyei Gombán, hol az utóbbi években visszavonultan élt. — FERENCZ FERENCZ horvát országgyűlési képviselő, 65 éves korában. — KRACOVICS SÁNDOR horvát országgyűlési képviselő 67-ik évében Zagrában. — MORVÁN FERENCZ, egri főegyházmegyei pap, szentmihályi plébános életének 67-ik évében, Szentmihály-

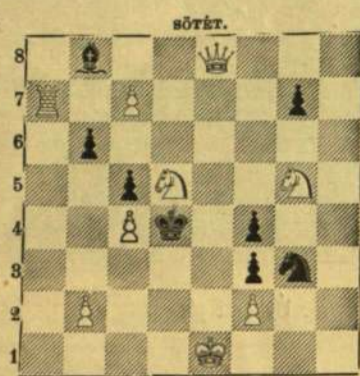
lyon. — FÁTYER MIHÁLY veszpremi szentszéki ülnök, nyug. volt szentbékálai plébános, 83-ik évében, Tapolczán. — LLEK VINCZE apát, úpesti plébános, épen 68-ik születésnapján és nevenapja előestéjén, szélhűtés következtében, Újpesten, a hol harminczöt évig plébánoskodott. — MAZOLY ANTAL, törvényszéki bíró Nyitrán. — KRISTÓF PÉTER királyi törvényszéki bíró 45 éves korában Szegeden. — PROPPER MÓN, 48-as hadnagy, a debreczeni honvédegyesület elnöke, Klapka volt segédtestje, a ki a komáromi kirohánásban megsebesült, 74 éves korában Debreczenben. — TAMÁSÓVITS KÁROLY, nyug. fővárosi igazgató-tanító, régi honvéd, Karánsebesben. — NAJMAN ANTAL, a prémontrei uradalom számtartója, a ki a szabadságharczot mint huszárfőhadnagy küzdötte végig, 85 éves korában Kassán. — BIELEK ISTVÁN, nyug. kincstári főerdész, volt 48-as honvéddalnok Takta-Harkánynban, 74 éves korában, s holttestét Kassára szállították. — LESZKAY KÁROLY, régi honvéd, a nagy-magyar esperes-plébános édesatyja, 80 éves, Nagy-Magyaron. — SZÖLLÖSY GÁBOR, 48-as honvéd, a honvédenedékház tagja, 79 éves, Budapesten. — MÓNOCZ PÁL, Hajdúmege egyik régi nemzetiségének tagja, ifj. MÓNOCZ Pálnak, a «Debreceni Független Újság» szerkesztőjének édesatyja, 67 éves korában Hajdú-Szerénben. — PIHY SÁNDOR földbirtokos, nyug. törvényszéki bíró, 52 éves korában Balassagyarmaton. — KAPCZY DEZSŐ, államvasuti főellenőr, 52 éves korában Gödöllőn. — TUMSZENG ADOLF, a mezőtelegdi takarékpénztár igazgatója, angol eredetű jó magyar ember, ki végredeleltében 40,000 koronát hagyott jótékony czélokra. — RISZNER JÓZSEF, a türöcs-szent-mártoni állami elemi iskola és kisközlő-őv igazgatója, 39 éves korában Turóc-Szent-Mártonban. — VALLENT SCHMIDT MÁTYÁS zenetanár, operaházi tag, 42 éves korában Budapesten.

ÖV, STEFÁN GYÖRGYNÉ, szül. Lukács Anna, székely 45 éves korában Topolyorukban. — LISZLÓ MIKSA, állami főmérnök neje, 30 éves korában Kassán. — SÁRNY TIVADAR, szül. Farkas Rózsika, 23-ik évében Budapesten. — ÖV, LOSONCZI JÓZSEFNÉ, szül. Gyulai Sára, 65-ik évében Szatmáron. — JANCSÓ MARGITKA, dr. Jancsó György kolozsvári egyetemi tanár egy 4 éves leánykja. — ÖV, FLEISCHER JÓZSEFNÉ, szül. Hagemann Karolina, Fleischer József színházi kar-

mester anyja, 76-ik évében Kolozsvárt. — KUGLER MIHALYNÉ, szül. Tolnafi Róza, 53 éves korában Budapesten. — RÁVÉZ SÁNDORNÉ, szül. nyéki Németh Anna, 76 éves korában Tapolezán. — ÖZV. SÁRKADI NAGY MIHALYNÉ, szül. Dobosy Karolina, 75 éves korában, Szentesen.

SAKKJÁTÉK.

2427. számú feladvány. Gévez Károlytól.

Világos indul a harmadik lépésre matot mond.

A 2413. számú feladvány megfejtése Kintzig R-tól.

Világos. Sötét. Világos a. Sötét. 1. Kc8-a7 Hh5-f6 (a) 1. f5-f4 2. Vc6-f6 Kc1-f6 (b) 2. Vc6-b5 Kc5-e4 3. Fc2-d4 mat. 3. d2-d3 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó J. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

Szombathely, F. M. Dukai Takács Juditól önálló munka tudunkkal nem jelent meg; rövid életrajza megtalálható a nagyobb irodalomtörténeti kézikönyvekben, egyes adatokat pedig elsősorban találhatni róla az irodalomtörténeti régibb és újabb folyóiratokban. Összes költeményeinek kézirati gyűjteménye az Akadémia kézirattárában van.

M. K. A kelet-ázsiai eseményekkel kapcsolatban gyakran emlegették Sachalin-sziget, az oroszok eme hírhedt fegyvergyárműve, koránsem értékelt földdarab. Az orosz Panov alaposan átkutatta a nagy szigetet s egy most megjelent munkájában azt írja róla, hogy aligha van a világon ekkora területen annyi természeti kincs összehalmozva, mint Sachalinban. Szinte kimeríthetetlen gazdagságú széntlelei a legjobb minőségű szenet szolgáltatják, petrolium-források jobb petrolumot adnak, mint Amerika, vagy a Kaukázus, vasérc is tömérdek van benne, partjain pedig olyan halászó helyek vannak, a melyeket csak az amerikai Új-Foundland halad felül. Ezekkívül déli és középrészai a földművelésre is alkalmasok volnának. Ha tehát Sachalin japán kézre kerülne, nagyon becses szákmány számba menne s hatalmas erőforrásul szolgálna a szorgalmas és ügyes japániai birtokában. A sziget déli része különben valamikor Japánhoz tartozott, de az oroszok erőszakkal megszállták, cserébe adván érte a kevésbé értékes apró Kuriki szigeteket.

Pécs, F. I. Németszág úgynevezett védterületei, vagyis inkább gyarmatai délnyugati és keleti Afrikában három millió háromszázezer egységökilométerre terjednek mintegy 12 millió benszüllött lakossal. Az ott állomásozó német csapatok száma, melyekben csekély számmal benszülltek is szolgálnak, 18 ezer főre tehető s ezek fölött 1896 július 16-ika óta a német birodalmi kancellár rendelkezik.

Szeged, B. Z. Legújabb beküldött cikkének közlésére nincs terünk; a másikat kiadtuk volna, de úgy láttuk, hogy időközben más helven már megjelent.

Szeged, T. S. Oroszországban a sajtószabadság annyira korlátozva van, hogy a cenzor engedelmével nélkül még üzleti hirdetések vagy üzleti reklámok sem közölhetők. Bármely orosz napi lapnak megjelenését a cenzor, illetőleg a rendőrség minden további indokolás nélkül betilthatja. A lapok szer-

kesztőséghez külföldről érkező táviratok is először a cenzor kezébe kerülnek.

Derült nap lesz. Hasonlóság, stb. Egyik műfordítás sem elég jelentékeny arra, hogy közölhessük.

Egy kis leány halálára. Nincs egységesen szerkesztve, a versszakok nem folynak szervesen egymásból, hanem csak úgy egymás mellé vannak ragasztva. Különben se mond sok olyat, a mit érdemes lett volna rimbe foglalni.

Az én birtokom. Az alagondolata határozottan jó-csak ne volna olyan színtelen nyelven s oly döcögős verseléssel írva!

Az úr és a költő. Hogy lehetett ilyen jó témát olyan rosszul megírni!

Nem közölhetők továbbá: Lina. Álmok. Szerelm. stb. Egyik sem üti meg «az irodalmi egyensúlyt» (1) — nagyon sok bennük a dagály és kevés az értelem. — Mit is almodtam én? Nincs mondani valója s mégis ily hosszadalmasan mondja el! — Esküvőre hívtak. Utánzat, ismert minta szerint. — Áhadjunk. Se rhytmus, se rim, sem érzés, — ez bizony nem vers.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 11-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Becsületes ember megtartja szavát.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmentes kálium hatással. vese-, hólyag-, reuma- és köszvénybántalmaknál. vizeleti nehézségeknél, osztorbetegségekkel a légző- és emésztési szervek hurutjánál. Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Az Első Leánykiképzési Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. sz. Alapították 1863. Folyó év március havában 1.321.900 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.134.200 K értékű új biztosítási kötvény állítottott ki. Biztosított összegek fejében 48.000 K 91 fl. fizetettelt ki. 1905 január 1-től március hó 31-ig 3.501.800 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 2.953.500 K értékű új biztosítási kötvény állítottott ki; biztosított összegek fejében 174.690 K 04 fl. fizetettelt ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőszöb díjtételek és legelőnyö-sebb feltételek mellett. 10449

ST. HUBERTUS a legjobb likör BRAUN TESVÉREK-NÉL. BUDAPESTEN, a legregibb magyar likörgyárban készül. (Alapították 1839-ben.) Kapható a finomabb fűszer- és osemge-kereskedésekben.

POLGÁR SÁNDOR orvosi mű- és kőtszerszerei Budapest, VII., Erzsébet-körút 59.

Éjszántásban beszerezhető saját gyártmányú m. kir. szab. székőzők, betegápolási cikkeik, kőtszerek összes gumiláruk, valódi francia különlegességek (összerek) stb. Képer Árjegyzék ingyen. 10146

Levelbélveget 15.000. Kétféle. Különböző kiváló minőségű, válogatott 50-70% Szent-Györgyi Albert A. Weiser, Berlin, Friedrichstr. 207. Bővítésárús. 11021.

SZÉP mellékeresetet kaphat mindenki kinek nagy ismeretlege van. Tisztelegés, kényelmes foglalkozás, kávé és cigarettét U. 20. alatt a következő címre: Anonim Bureau des Merkur Mannheim. Baden. Postafiók 351.

Kávé finom teát való jóállás mellett. 5 kiló bérmentve utánvét mellett. Superior ... K 14.80 Gyöngy ... K 13.-15.-16. Java és Guatemala ... K 14.-16.-17. Portorico és Ceylon ... K 15.60-17.-18. stb. Pörköltve kgként 60 fillérrel drágább. Tea 1 kg-ot kezdve bérmentve utánvét mellett K 6.30, 8.-, 9.-, 10.- egész 22.-ig. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Julius Weis, Pilsen V. Kávébérment és hígyekes pörköltde villamizemmel. 10923

Sunlight Szappan. Munka megkönnyít. Ruhák megfémeltetnek. Főzés szigorúellen. AKI SZAPPANT ISMER, AZ ISMERI A.

Sunlight Szappan is. Használja a SUNLIGHT-SZAPPAN-t úgy, ahogy akarja. Használja tetszése szerint és hasonlítsa össze más szappanokkal. A SUNLIGHT-SZAPPAN előnye minden háztartásban hamarosan szembe fog tűnni. Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI. Király utca 98b szolgál.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG. Használja minden hölgy és férfi óvák a Mandor soványtörp és vértisztít. Nem létezik az az elhízott, túlfelőlött alak, melyen csak hat hét folyása után ne volna eredmény látható, ezért keszkedni. Ara egy doboz Mandor-pornak 2 korona 80 fillér, étkezési utasítás és orvosi bizonyítványok hozzá ingyen. Mandor Ideál szerekre 1 téglai 1 korona, könyv ingyen hozzá. Utánvétellel bárhová titoktartás mellett portmentesen küldi. 10889 Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz.

Hall-fürdőhely Felső-Ausztriában. Elsőrangú Jódbróm-fürdő. Legregibb és leghatásosabb jódforrás Európában. Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigondnokszág. 10980

GERŐ ADOLF főh. ndv. szállító ortop. cipész-mest. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit 10592 fájós lábakra. Specialista anatom. mód szerint kidolgozott gyermekcipőkben.

AKÁCIA-CRÉME 2 K. Pár nap alatt eltávolított szepőt, májfoltot, mitesszert, stb. Biztos, hogy nem ártalmas, hanem fiatalítja, szépiíti az arcot. Kapható a „KORONA-gyógyszertárban“ Budapest, VIII., Kálvin-tér (Baross-u. sarok). Postai szétküldés naponta. 10643

Feller-féle Elsa-Fluid. Az új, nagyszabású, modern hydro-electro-mechano-therapeutikus intézet. Hűdegvizkezelés, villanyos feny-és kádifürdők, inhalatorium, pneumatikus készülék, forró- és gőzkáma, elektr. massage, napfürdők, gyógygymnastika. Bevált gyógyhely gyomor-, bél-, máj- és vesehetetek számára, idült székrekedés ellen, hemorrhoidák, epékvek, elhízás, ezkorbetegség, köszvény, garat- és gégéhurut ellen. Igen erős gyógyforrások, hasonlók Karlsbadhoz és Marienbadhoz.

Diszítési műhímzések kiállítása Budapest, Haas-palota, Gizella-tér (Vigadó-utca sarok). A műhímzések CHRISTIANSEN HANS darmstadti tanár rajzai után készültek az 11027 eredeti SINGER varrógépen. A kiállítás tartama: 11027 1905 április 1-től április hó 24-ig. Nyitva naponta: d. e. 10-től d. u. 6-ig. Vasárnap délelőtt 10-től d. u. 1-ig. Szabad bemenet! Elárúsítás nincs!

Villamfelferelési vállalat. 10608. Villamos világítás és motorok, telefon, házi-sürgöny és villámhárítók szakaszi berendezést a biztonság szabályok szerint eszközöl. Id. RIEDER OTTO BUDAPEST, IV., Irányi-utca 30. sz. (Király-bazár.)

Hajfestő-fésű. Hofer szabadalma, egyszeri festés által ósz vagy vörös haját valódi szőke, barna vagy fekete matlanúsággá. Évekig használható. Több ezer használata van. Ára drábont portmentesen 2 ft. 50 kr. Szétküldés utánvétellel LEO LATEINER, Wien, I, 28, Wollzeile 31.

Tornaeszköz. Alapították 1878. Telefon 15-56. SEFFER ANTAL sporteszközök és kötélgyártó-telepe Budapest, IV., Károly-utca, boltisz. 12. (Központi városrész épülete.) Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az asztalosok szövetkezeti Butorcsarnoka. A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló Butorcsarnok és hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvárló közönség figyelmét a VIII., József-körút 28. szám, Bérköcsis-utca sarok, valamint IV., Belváros, Ferenciek-tere 1. szám alatti királyi bérpalotában úsan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adatnak el. A Butorcsarnok szövetkezete kizárólag csak budapesti kőposított asztalos- és kőpírtos mesterek dolgoznak, úgy Budapest környékén készített, vagy bőszi silány árak eladásával nem foglalkozunk. Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 11028 Minden egyes butordarab bizottság által felülbírálva.

ANYÁK! Óvjátok gyermekeiket a hátergész elgönbülésétől! Hátergész elgönbülésben szenvedő 15 éves leány műfüző alkalmazása előtt. Keleti J. testegyenészi műintézete készít jótállás és a legelőszöb gyári árak mellett: Műfüzőket, Hensing vagy Dollinger tanár rendszer szerinti, hátergész stb. elgönbülésnek gyógykezelésére. Egyenestartók hanyag testtartás megállítására. Mellfüzőket, Lorenz tanár és plasztikai párnázással stb. Női kiszolgálás. Járó- és támegpeket, Hensing rendszer szerinti, a boka- és csipőizület gyulladásonál stb. Műlábakat és műkezeket, tessebb technikai kivitelben, több évi jótállás mellett! — Gyógy-szobatorna-készülékek, valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10956 Kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzékét. KELETI J. orvosi műszer-gyáros, BUDAPEST, IV., Koronahereg-utca 17. sz.

FOGÁPOLÓ-SZER (Elixír, Por és Paszta) KÉSZITIK A BENCÉSEK SOULAC-ban. A. SEGUN, Bordeaux. JURY-TAG VERSENYEN KIVÜL az 1900-iki párisi vilákiállításán.

REITHY BELA GYÓGYSZERÉZ. PÉMETEFÜZÜKORKA BÉKÉSCSABAN. ÁRA 60 fillér.

Hogy ESZMÉNYI KEBELT előrhessen, használja ön a Pílules orientales-t, melyek rövid idő alatt a kifáradt és válogatottak ellátnak. a keleti fűszerek, erőstől és ismét helyreállítják, a deréknek pedig állandóan kezes emponponit adnak, a nélkül, hogy a derékot megnagyobbitánák. A PÍLULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és leg-érzekegyebb véralakot mellett is bevezetők, fiatal leányok által is úgy, mint hölgyek által, a kiknek kevés a szilárdaságot elvesztette vagy azt soha sem hirta. Körülből kéthavi könyvi kezelt. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve, utánvétellel K 6.75. J. Rató, Pharmacia, 5, Passage Verdun, Paris. Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10946

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szépség titka, ideális állattal felületlenül tartós, erőszéges és diszkrét. A Germandrée az arczörnek egészségeses es lide színt ad. 1900 évi Párisi Vilákiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.

Kocsi-gyártás. 10890 Budapesti kovács- és kocsi-gyártó-ipartestület védnöksége alatt álló Kocsi Árucarsarnok-Szövetkezet, Budapest, VII., Kerepesi-út 72. Ajánl mindennemű hintókosit.

Rohitsch-Sauerbrunn Steiermark. Gyönyörű fekvés, ényvadás, teljes portmentes levegő. Modern comfort, ényk társadalmi élet. Vasut. posta- és távirahivatal. — Prospektus ingyen. 1092

Schicht-szapppan

„szarvas“

vagy

„kulcs“

jegygyel

10982

Legjobb, legkiadósabb és ennélfogva legolcsóbb szapppan. — Minden káros alkatrészekről mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szapppan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva !!

Hogy karcsuva lehessünk

A nélkül, hogy egészségünknek ártalmára volna, használjuk a „PILULES APOLLO“...
A legjobb hatásu rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségeknek, mint felbőfős, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, túlzott étvágy, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarrius, gyuladás, gyengeségi állapot, felhúvadás stb., stb. Mikédtik mint görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.
Postán legkevesebb százkilóval 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költséggel, mentesen. 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költséggel netto.
Kicsinybeni eladásnál a raktrakban 4 kis üveg ára 30 fillér, 1 kettős üveg 60 fillér.
Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apóca védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi.
Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsamgyártmányok vizonteladása törvényileg tiltva van. 10647

Mindenütt, minden gyógyszertárban kapható.

A hában és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatásu rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségeknek, mint felbőfős, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, túlzott étvágy, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarrius, gyuladás, gyengeségi állapot, felhúvadás stb., stb. Mikédtik mint görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.
Postán legkevesebb százkilóval 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költséggel, mentesen. 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költséggel netto.
Kicsinybeni eladásnál a raktrakban 4 kis üveg ára 30 fillér, 1 kettős üveg 60 fillér.
Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apóca védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi.
Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsamgyártmányok vizonteladása törvényileg tiltva van. 10647

Thierry A. Centifolia-kenőse

Használat előtt...
Kapható minden gyógyszertárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-utca 26. sz.

KWIZDA FERENCZ JÁN.

es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgar. fejed. udv. szállító, Kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bees mellett.

Kwizda Fluidja (TURISTA-FLUID).

Regi jóhírű diétet-közm. szer az emberi test izmainak és energiájának erősítésére és edzésére. Eredményesen használva turisták, kerékpárosok s lovagok által nagyobb társasági utáni erősiésre és erőtújításra.
Árak: $\frac{1}{2}$ palacsint K 2,—
 $\frac{1}{4}$ palacsint K 1.20
Kapható minden gyógyszertárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-utca 26. sz.

A LEGKELEMETLENEBB BAJOK
GYÓGSZERE
ANTIDOL
A LEGJÓBB
FEJFÁJÁS NÁTHA MIGRAIN KÁBULTSÁG ellen
FEJFÁJÁS NÁTHA AMAMOR UTÓBAJA SZÉDÜLÉS ellen
KAPHATÓ MINDEN GYÓGSZERTÁRBAN! és a készítőnél „Laboratorium Debreczen“ Debreczenben.

UGORKATEJ
Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER...
Kapható minden gyógyszertárban. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerész, Király-utca 12. és Andrássy-utca 26. Dr. Egger Leó (Nádor-gyógytár), Váci-körút 47. Szilárd Béla (gyógytár), V. Szabad-szer-ter, továbbá a következő drogériákban: Dési József, V. ker., Marokkói-utca 2. Fodor Márton, VII. ker., Király-utca 42. Lux Mihály, IV. ker., Muzsem-körút 7. Neruda Vándor, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 7. Molnár és Mőser, IV. ker., Korona-herceg-utca 11. 10969

„FAKIR“
Használat előtt...
Kiss M. gyógyszerész, TISZA-DOB.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábadosok számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10862
Külső ár. Több mint 3000 orosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszertárban filléres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

MIRANDA-CRÉME
A szépség ápolására legjobb szer a!
Eltávolít minden bőrtisztítatlanságot és az arcnak szép üde kinézetet ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert és nappal is használható.
Kapható minden gyógyszertárban. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerész, Király-utca 12. és Andrássy-utca 26. Dr. Egger Leó (Nádor-gyógytár), Váci-körút 47. Szilárd Béla (gyógytár), V. Szabad-szer-ter, továbbá a következő drogériákban: Dési József, V. ker., Marokkói-utca 2. Fodor Márton, VII. ker., Király-utca 42. Lux Mihály, IV. ker., Muzsem-körút 7. Neruda Vándor, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 7. Molnár és Mőser, IV. ker., Korona-herceg-utca 11. 10969

MATTONI ERZSÉ-BET SÓSFÜRDŐJE
BUDAPESTEN (BUDÁN)

Meglepip gyógyhatással bir különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérhőszegben, verőcerzi pangások esetén māj- és lép-bajokban, aranyérbén stb.
Idény április 15-étől szept. végéig.
65 fűrdőszoba;
számos kellően berendezett kényelmes vendőszoba. Vendőgló mérsékelt árú ételek és italokkal.
Rendelő orvos: 11003
Dr. POLGÁR EMIL.
Villamos vasuti állomás.

Olcso cseh ágytoll!
5 kilo : új fosztott 9.00 K,
jobb 12 K, fehér pelyypuha fosztott 18 K, 24 K, hófőhé pelyypuha fosztott 30 K 36 K
Szállitás portmentes, utánvétel. A kieselés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedetik. 10818
Benedikt Sachsel, Lohes 279. Post Pilsen, Böhmen.

Quargli.
Az első olmitzi gépüzemű sajtgvár, mely 1830. évben alapított, a saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvételt 3 K 70 fillérről. Nagyobb megrendeléseknél a legolcsóbb árak.
JOSEF MEIXNER, Olmitz, 10821 Bahnhof.

16. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS.
FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN.
BUDAPEST, ÁPRILIS 16.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és politikai újdonságok (a Világkérdés kivételével) együtt 1 félévre — 12 *
Csúpin a VASÁRNAPI UJSÁG 1 félévre — 8 *
egész évre 24 korona
egész évre 16 korona
A POLITIKAI ÚJDONSÁGOK (a Világkérdés kivételével) 1 félévre — 5 *
egész évre 10 korona
Külföldi előfizetőknek a postai legmeghatározott világi díj esztőlendő.

GRÓF KUUN GÉZA.

1837—1905.
A magyar tudományos világ gyászban van. Gróf Kuun Géza, azon ritka kiválóságok egyike, akiket a mai kor kiemelkedett, kik a legértékesebb tartalommal gazdagították. Főur, a ki arisztokratára lett volna oly országban is, a hol nincs egyéb arisztokrácia, mint a szellemé. Tudós, a kinek elméje az egyetemes emberit fogta át és e mellett munkássága egész irányával és eredményeivel mindig nemzeti tudott lenni. Nemzetének ősi történetét kutatta a hazafi lelkesedésével s a történetirő és nyelvész higgadt tárgyilagosságával s nemes buzgalomának érett gyümölcseit a tudósok nemzetközi nyelvén — latinul — nagybecsű forrásművekben az egész művelt emberiség közkinécsévé tette. Magyar volt és európai, tökéletes összhangzatosságban.

Kisebb-nagyobb dolgozatai, melyek főleg a sémi — phoeniciai, héber és arab — meg a török nyelvoktatás területén mozgottak s a hazai és külföldi szakfolyóiratokban jelentek meg, már a 60-as évek óta jó hangzásúvá tették nevét a tudomány emberei előtt. De a hir akkor vette szárnyára, mikor egyik fűmőve, a «Codex Cumanicus» 1881-ben napvilágot látott. Ez a «kún codex» latin, persa és kún szavak és nyelvtani alakok összehasonlítását tartalmazza s a kihalt kún nyelv ismeretére vonatkozólag első rangú s eleddig csaknem egyedüli forrás. A codex 1303-ból való, eredetileg az olaszok nagy lírikusának, Petrarkának tulajdona volt, ő ajándékozta 1363-ban Velence városának, melynek könyvtárának és róla Petrarka-codexnek is nevezték. Minket magyarokat különösen is érdekel, mivel a magyarság a belé olvadt kúnok nyelvéből merítette mai szókinésének egy részét. A velencei Szent Márk templom melletti könyvtárnak eme codex holt kún volt, a míg gróf Kuun Géza föl nem fedezte. Hat éven át alapos munkával behatolt a codex tartalmának minden rejtélyébe s 529 nagy negyedrét lapra terjedő kötetben, történeti és nyelvi magyarázatokkal fűszerelve, 1880-ban tárta a szakértők elé. S ezzel egyszerre az európai tudomány nevezetességinek sorába küzdötte fel magát. Szegénységérték a kitüntetések, melyekben itthon és a külföldön részesült. A Magyar Tud. Akadémia már előbb, 1867-ben, tagjai közé iktatta; majd később, 1883-ban, tiszteleti tagjává, 1901-ben

pedig másodelnökévé választotta. A királyi valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki; a főrendiháznak választott tagja volt.
Még messzebb megy vissza nemzetünk őstörténetébe az a munkája, melyben a régi magyaroknak a különböző keleti népekkel való érintkezéseit deríti föl. («Relatiourum Hungarorum cum Oriente etc. historia antiquissima.» A Magyar Tud. Akadémia kiadása a millennium alkalmából.) Ebben főleg arab történetirők felfedezései nyomán közel a honfoglalás előtti korból eleink viselt dolgaira és jellemzőikre vonatkozó, rendkívül becses adatokat. Ugyanily alapon foglalkozik a régi törökökkel is, a kik a honfoglalást közvetlenül megelőző időben a magyarral egyforma műveltségi hatások alatt állva, vele egy ethnikai egységet alkottak, s ezért minden, a mi róluk szól, reánk nézve is érdekes. Idevágó legújabb műve: Gardēzi kézirati munkájának a törökökről, tibetiekről és sí-

GRÓF KUUN GÉZA. 1904. évi fénykép után.